

Jaarverslag Stichting Vrijescholen Ithaka 2022

Voorwoord

Door middel van dit jaarverslag geven we een beeld van de ontwikkelingen in 2022 binnen de Stichting Vrijescholen Ithaka. Op deze wijze leggen wij tevens verantwoording af aan de overheid en alle bij het vrijeschoolonderwijs in onze regio betrokken partijen. Bij het vormgeven van dit jaarverslag hebben we de wettelijke voorschriften en verplichtingen gevolgd zoals vastgelegd in de WPO en de Regeling jaarverslaggeving Onderwijs (RJO) van het ministerie van OCW.

Stichting Vrijescholen Ithaka verzorgt vrijeschoolonderwijs in de regio Noord-Holland voor negen basisscholen met zelfstandige bekostiging, verdeeld over twaalf vestigingen, waaronder één nevenvestiging en twee dislocaties. Ook één school uit Zuid-Holland (De Toermalijn in Hillegom), maakt deel uit van Stichting Vrijescholen Ithaka. Daarmee kent Ithaka in totaal dertien vestigingen.

Per 1 mei 2022 is stichting Vrijeschool Amersfoort in een personele unie met Stichting Ithaka gestapt. Zij zijn op deze juridische wijze onder de 'vleugels' van het bestuur van Ithaka toegevoegd. Deze school overweegt fusie, maar heeft nog tijd nodig voor dit bestuurlijke continuïteitsvraagstuk tot uiterlijk juni 2023. Voor beide stichtingen wordt een apart bestuursverslag geproduceerd en financiën worden niet geconsolideerd.

Op 1 januari 2022 volgden 2660 leerlingen basisonderwijs op onze scholen. Dit aantal groeide naar 2753 leerlingen op 31 december 2022. Er werken in december 2022 totaal 312 medewerkers bij de stichting.

Inleiding

Het jaar 2022 stond in het teken van 'herstel'. Tot 10 januari 2022 waren de scholen nog in lockdown, een korte periode van quarantaine verplichtingen volgde, waarbij toch nog een aantal klassen dicht moesten in verband met deze quarantaine verplichtingen. Maar, al vrij snel konden scholen volledig geopend blijven en werden de omgangsregels met covid soepeler. Wat de gevolgen zijn van de diverse lockdowns en quarantaines zijn geweest is tot op de dag van vandaag nog onderwerp van gesprek. We zien dat er veel ontwikkeling van onze leerlingen is gestagneerd, met name sociale vorming en fysieke ontwikkeling zijn zichtbaar terug gehouden. De leerkrachten hebben veel moeten investeren in het weer opnieuw aanleren van sociale omgangsregels, discipline in het werken in de klassen en motorische ontwikkeling. De cognitieve ontwikkeling heeft her en der ook te lijden gehad. De NPO gelden die zijn vrijgemaakt en vooral besteed zijn aan extra handen in de klas van onderwijsondersteunend personeel zijn erg welkom geweest. Maar, de krapte op de arbeidsmarkt maakt het niet makkelijk om goed gekwalificeerde medewerkers te krijgen die mee vormgeven aan alle herstelplannen.

Ook de noodzakelijke professionalisering van onze medewerkers is echt flink belemmerd door de lockdowns en regels, dit is in 2022 door onze scholen met volle vaart weer opgepakt. Er zijn veel middelen en tijd ingezet op teamscholing, taal, rekenen, burgerschap en bovendien ook investeringen in onderwijsmethodes en digitale middelen. Dit heeft onze organisatie een ontwikkelslag gegeven, vrijescholen maken vanuit visie weinig gebruik van ICT-middelen voor het onderwijs aan de leerlingen. Deze visie is bijgesteld en in ontwikkeling, maar de waarde van remediërende middelen is ook ontdekt.

Op enkele scholen is in de leeropbrengsten gelukkig weer een opgaande lijn zichtbaar, we zouden willen dat deze opgaande lijn wat steiler zou zijn, maar beseffen ook dat dit de zogenaamde 'trage' processen zijn waarbij leerkrachten die al erg veel werkdruk ervaren, weinig ruimte voelen om uit hun comfortzone te stappen en nog meer van zichzelf te vragen. Ook het grote lerarentekort speelt hierin een rol. Ziekte van collega's wordt veelal opgevangen door onze vaste leerkrachten die meer werken en uitval daarmee voorkomen. Helaas komt het vaker dan vroeger voor dat klassen deels naar huis gestuurd moeten worden bij ziekte van de vaste leerkracht.

April tot juni 2022 hebben we de inspectie van het onderwijs op bezoek gehad, er werd een vierjaarlijks onderzoek gedaan naar drie standaarden op bestuursniveau (BKA1, BKA2, BKA3) en er werden verificatieactiviteiten uitgevoerd op vijf van onze scholen. De bestuurlijke standaarden werden als voldoende gekenmerkt. Eén van onze scholen kreeg een onvoldoende met een verbeteropdracht. Het was een intensief traject, er is een mooie presentatie gebouwd van onze stichting en hoe deze wat betreft kwaliteitszorg in elkaar zit. Er zijn goede gesprekken geweest tussen bestuur, kwaliteitsmedewerker en de scholen over dit inspectiebezoek, hierbij is doorgenomen vanuit welk kader de inspectie kijkt en oordeelt en hoe onze organisatie in elkaar zit als het gaat om kwaliteitszorg en structuur. Vijf scholen zijn uiteindelijk in het kader van verificatie van heel dichtbij bekeken, dat is voor de scholen altijd een belastend proces. Het bezoek werd als intensief, maar ook deskundig ervaren. Het eindoordeel is in lijn met onze eigen blik en beoordeling van de organisatie.

Op stichtingsniveau is hard gewerkt aan de afronding van het kwaliteitskader van Ithaka. Dit geeft het bestuur en de directeuren een helder kader voor wat wij vinden dat goed vrijeschoolonderwijs is. Tevens zijn er nog een aantal scholen intern geaudit, in 2023 is het de bedoeling dat alle scholen van Ithaka geaudit zijn en we een totaalbeeld van de onderwijskwaliteit kunnen geven langs het kwaliteitskader wat door onszelf is opgesteld. De opbrengsten van deze audit geven mede richting aan de nieuwe schoolplannen die schooljaar 2023-2024 weer gereed moeten zijn. Ook de stichting moet in dat schooljaar een nieuw koersplan ontwikkeld hebben. Hier is eind 2022 een start mee gemaakt. Dit zal voor de zomer van 2023 afgerond zijn. De besturingsfilosofie, die in 2021 is afgerond, vormde hiervoor een mooi fundament.

De meerjarenbegroting vanaf 2023 heeft de zorgen omtrent de nieuwe bekostigingsstructuur concreet gemaakt. Doordat helder werd hoeveel minder bekostiging we daadwerkelijk per school zouden ontvangen de komende afbouwende jaren hebben directeuren ook helder gekregen wat er bezuinigd moet worden deze komende drie jaren. Hier is in de formatie rekening mee gehouden. Met een verwachte groei en deze maatregelen is het gelukt om een sluitende meerjarenbegroting te maken. Helaas doet het pijn dat er wel flink gesneden moet worden in de extra handen in de klas die we op dit moment, ook mede door de NPO-middelen wel konden bekostigen. Nog steeds is er sprake van grip op de financiële kant van de stichting, ondanks dat er geleidelijk fors minder middelen binnen gaan komen.

Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek werden de schoolbesturen in de periode augustus tot en met december 2022 voor ongeveer 7% gekort op de bekostiging. Hiervoor hebben we samen met ruim 220 schoolbesturen gezamenlijk bezwaar gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. We hopen op dit moment nog dat de bezwaarprocedure die ruim 220 schoolbesturen uit het primair onderwijs onder leiding van Stibbe advocaten aan zijn gegaan over het wegvallen vordering OCW ten gevolge van de nieuwe bekostigingsstructuur, gaat leiden tot een verandering in deze toekenning van de gelden. Dit zou de financiële positie van Ithaka, met name het weerstandvermogen van de organisatie, aanzienlijk verbeteren. Verdere informatie over de bezwaarprocedure leest u in Hoofdstuk 3.3.3 reservepositie bladzijde 38.

Om de financiële toekomst enigszins met ondernemerschap tegemoet te gaan heeft de stichting in 2022 een stichting kinderopvang opgericht. Op een van de scholen van de stichting wordt hierdoor aan een brede school gewerkt, dit helpt de groei van de leerlingaantallen, geeft de leerlingen een continu pedagogisch klimaat door de gehele dag heen en gaat naar verwachting ook financieel wat bijdragen. We zijn trots op deze kleine stap in de richting van meer brede scholen.

Marin van Wijnen, bestuurder

1. Het schoolbestuur

1.1 Organisatie

1.1.1 Contactgegevens

- Naam: Stichting Vrijescholen Ithaka
- Bestuursnummer: 41296
- Adres: Wouwermanstraat 49a, 2023 XD Haarlem
- Telefoon: 023-5272550
- E-mail: secretariaat@vsithaka.nl
- Website: <https://www.vsithaka.nl/>

1.1.2 Contactpersoon

Bij vragen naar aanleiding van het bestuursverslag kan contact opgenomen worden met:

- Naam: Charlotte Piepers
- Functie: Stafmedewerker financiën
- Telefoon: 06-28981337

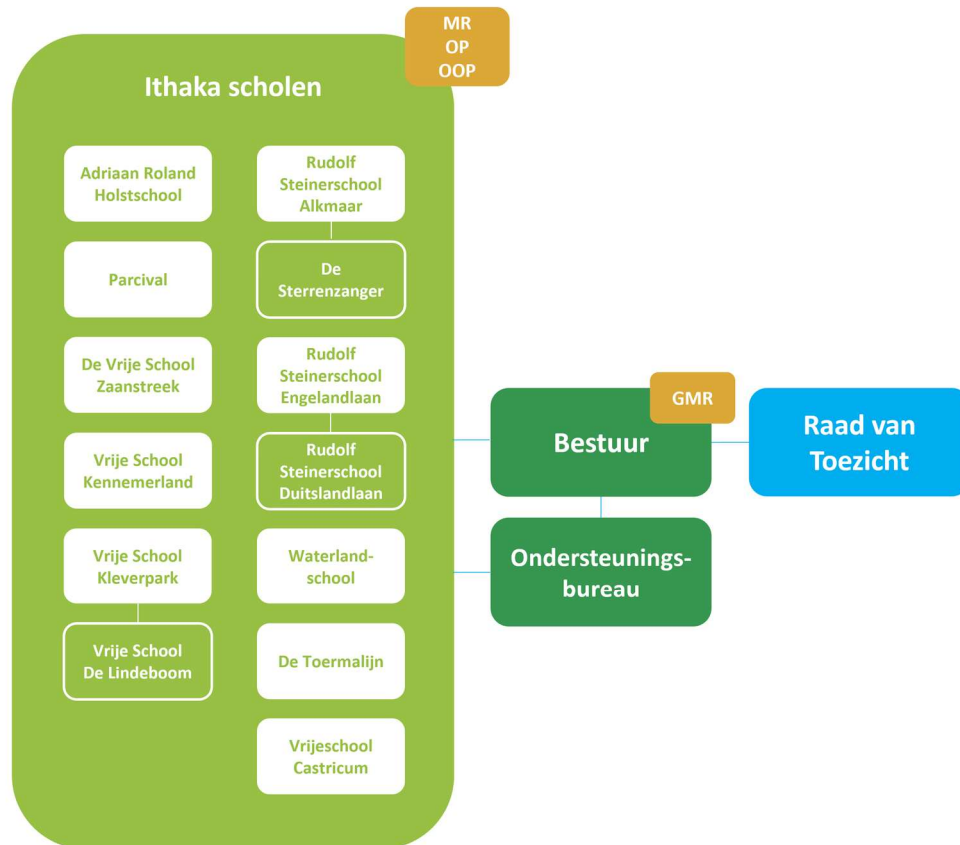
De juridische structuur van de organisatie is een stichting.

1.1.3 Overzicht scholen

BRIN-nummer		Naam school	Plaats
04NH		Adriaan Roland Holtschool	Bergen
06QZ		Westfriese Vrije School Parcival	Hoorn
06RD		Vrije School Zaanstreek	Zaandam
09DF		Vrije School Kennemerland	Haarlem
09NN		Rudolf Steiner School	Alkmaar
09NN01	Nevenvestiging	De Sterrenzanger	Oudorp
09ZG		Rudolf Steiner School	Haarlem
09ZG	Dislocatie	Rudolf Steiner School Duitslandlaan	Haarlem
24RA		De Waterlandschool	Purmerend
24RB		De Toermalijn	Hillegom
31FK		Vrije School Castricum	Castricum
31RX		Vrije School Kleverpark	Haarlem
31RX	Dislocatie	Vrije School de Lindeboom	Haarlem

Zie bijlage 1, bladzijde 40 voor link naar website en 'scholen op de kaart'.

1.1.4 Organisatiestructuur

1.1.5 Governance code

Stichting Vrijescholen Ithaka hanteert de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs ontwikkeld door de PO-Raad als leidraad bij het realiseren van goed bestuur. In deze code zijn basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders, toezichthouders en managers in het primair onderwijs. De Code Goed Bestuur benadrukt de verplichte scheiding van de functies van bestuur en intern toezicht binnen organisaties voor primair onderwijs. Er zijn verschillende manieren om de functiescheiding uit te werken. Bij Stichting Ithaka betreft het een functionele scheiding. Dat wil zeggen dat de functies van bestuur en intern toezicht in twee verschillende organen van het bevoegd gezag zijn ondergebracht. De functie van bestuur ligt bij de bestuurder en de functie van intern toezicht ligt bij de Raad van Toezicht. Er wordt niet van de Code Goed Bestuur afgeweken.

In 2022 zijn de volgende Governance ontwikkelingen aan de orde gekomen:

1. Zelfevaluatie intern uitgevoerd

Op verzoek kunnen wij u het managementstatuut toesturen.

1.1.6 Bestuur

Naam: Drs. MSc. M.S. van Wijnen

Functie: Bestuurder

1.1.7 Jaarverslag 2022 - Raad van Toezicht

Intern toezichtsorgaan

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2022 van de Raad van Toezicht (RvT) van Stichting Vrijescholen Ithaka (hierna: Ithaka). In dit jaarverslag geven wij inzicht in de samenstelling, activiteiten en werkwijze van de Raad van Toezicht in 2022.

De RvT bestond in 2022 uit vijf onafhankelijke leden. Voor het overzicht van portefeuilleverdeling en hoofd- en nevenfuncties van de Raad van Toezicht verwijzen we naar bijlage 2, pagina 42.

Code 'Goed onderwijs, goed bestuur'

In de code 'Goed onderwijs, goed bestuur' is wettelijk vastgelegd dat er binnen een schoolorganisatie een splitsing moet zijn tussen het besturen en het toezicht houden.

Bij Ithaka betreft het een functionele scheiding. Dat wil zeggen dat de functies van bestuur en intern toezicht in twee verschillende organen van het bevoegd gezag zijn ondergebracht. De functie van bestuur ligt bij het College van Bestuur en de functie van intern toezicht ligt bij de Raad van Toezicht. Er wordt niet van de Code Goed Bestuur afgeweken.

De RvT is belast met het intern toezicht op het beleid van de bestuurder en op de algemene gang van zaken binnen Ithaka. Naast het gevraagd en ongevraagd adviseren ten aanzien van beleidsvraagstukken en financiën heeft de Raad formele taken bij het benoemen, ontslaan en belonen van de bestuurder en bij het vaststellen van de financiële stuur- en verantwoordingsdocumenten van de Stichting, waaronder de begroting en de jaarrekening.

Taakverdeling

De Raad van Toezicht adviseert aan en houdt toezicht op de bestuurder en rapporteert daarover in dit verslag. Toezicht op de rechtmatige en doelmatige besteding van de rijks- en eigen middelen is onderdeel van de werkzaamheden van de RvT. De RvT heeft drie commissies ingesteld die de taak hebben op hun domein het toezicht te verdiepen en de plenaire vergadering inhoudelijk een stevige basis te geven.

Kwaliteitscommissie

- Mevrouw Francien Kleemans
- De heer Warner Immink

De kwaliteitscommissie heeft de doorontwikkeling van de kwaliteit van het onderwijs in de scholen van Ithaka als permanent aandachtspunt.

Twee keer per jaar heeft de kwaliteitscommissie een gesprek met bestuurder en kwaliteitsmedewerker om nader in te gaan op de onderwijskwaliteit op de verschillende scholen.

In deze gesprekken staan we stil bij het inspectiebezoek, de voorbereiding en de uitkomsten. Op basis van het jaarplan Onderwijskwaliteit en de evaluatie hierop monitoren we de mate van de realisering van de doelen.

In bredere zin spreken we met de bestuurder en kwaliteitsmedewerker over de continue aandacht voor de kwaliteit van het onderwijs, de scholen die ondersteuning krijgen vanuit de PO-raad in het traject Goed Worden, Goed Blijven, hoe het vrijeschoolkarakter vorm krijgt, hoe de interne auditering bijdraagt aan het leren van de scholen onderling.

Wij waarderen de stappen die leerkrachten, schooldirecteuren, de IB-ers, samen met de staf en de bestuurder zetten om het leren van de leerlingen dagelijks nog beter vorm te geven. We spreken hierin ook de zorg uit dat we dit sneller zouden willen laten verlopen.

Een tweede thema van dialoog is het werven van personeel, het opleiden van nieuwe leraren, waaronder zij-instromers.

Tijdens het schooljaar bezoeken wij, en ook de andere leden van de RvT scholen. We zijn dan in gesprek met de directeur en de IB-er over onderwijskwaliteit en samen binnen de Stichting Ithaka vorm geven aan vrijeschool onderwijskwaliteit.

Auditcommissie

- De heer Marcel Fortuin
- De heer Remco van Duuren

De auditcommissie heeft alle relevante financiële documenten zoals de begroting, de jaarrekening en de tussentijdse rapportages besproken met de Bestuurder en Stafmedewerker Financiën van Ithaka en beoordeeld op inhoud, doeltreffendheid en doelmatigheid en met een advies aan de RvT ter besluitvorming voorgelegd.

Remuneratiecommissie

- De heer Marcel Fortuin
- De heer Erik Steenbakkers

De remuneratiecommissie heeft de jaarlijkse functioneringsprocedure met de bestuurder doorlopen.

Werkwijze

Het strategisch beleidsplan voor de jaren 2019-2023 is richtinggevend geweest in 2022.

De RvT vergaderde in 2022 zevenmaal plenair (zes reguliere vergaderingen en één zelfevaluatie). De meeste vergaderingen vonden fysiek plaats. De Raad van Toezicht ontvangt voorafgaande aan de vergadering de kwartaalrapportage van de bestuurder en stelt in overleg met de bestuurder de agenda voor de RvT vergadering samen. De RvT beoordeelt voorstellen tot besluitvorming op inhoud, effectiviteit en doelmatigheid.

De RvT evalueert jaarlijks haar eigen functioneren. Elk jaar in eigen kring en elk derde jaar met een extern begeleider. De zelfevaluatie in november 2022 heeft in eigen kring plaats gevonden.

In deze zelfevaluatie hebben we met onszelf afgesproken bij een aantal punten onze aandacht en werkwijze aan te scherpen.

Er is door een delegatie van de RvT twee keer met een delegatie van de GMR gesproken.

De diverse commissies vergaderden in 2022 twee tot viermaal. De RvT is tweemaal aanwezig geweest bij het DO (directieoverleg) en is in 2022 in totaal bij zes scholen op locatie geweest. De RvT vergadert in principe in aanwezigheid van de bestuurder en wordt daarbij secretariael ondersteund vanuit het servicebureau. Hieraan voorafgaand hebben de leden van de RvT intern overleg ter voorbereiding van het overleg met de bestuurder.

Ook vindt er periodiek bilateraal overleg plaats tussen de voorzitter van de RvT en de bestuurder.

Verslagjaar 2022

Het toezicht op de doelmatige besteding van middelen vindt periodiek plaats aan de hand van gesprekken tussen de RvT en bestuurder over de kwartaalrapportages. Verder vindt er jaarlijks een gesprek plaats tussen RvT, bestuurder en accountant waarin deze laatste in het accountantsverslag mede ingaat op de doelmatige besteding van middelen.

De leden van de Raad van Toezicht zijn lid van de Vereniging Toezichthouders in het Onderwijs, VTOI-NVTK. Hierdoor wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering, tot netwerken en kan advies worden ingewonnen.

Verder zijn er in 2022 in de Raad van Toezicht in 2022 specifiek de volgende zaken besproken:

Inspectie

In het eerste half jaar 2022 heeft de onderwijsinspectie een reguliere 4-jaars inspectiebezoek uitgevoerd bij Ithaka. Eén school scoorde onvoldoende en heeft een herstelopdracht gekregen. Het betreft een school met twee vestigingen, beide locaties werken aan de herstelopdracht.

BSO / IKC

In 2022 is besloten op één locatie (in Hillegom, De Toermalijn) per 1 juli 2022 te starten met een BSO. De bestaande KO/BSO stopte daar. Dit gaf de mogelijkheid binnen Ithaka ervaring op te doen met een IKC.

Personele Unie

In 2022 is besloten op verzoek van Vrije School Amersfoort (VSA) een personele unie te vormen met VSA. VSA zal tot 1 augustus 2024 andere bestuurlijke borging onderzoeken. Bij gebreke van een keuze voor een andere bestuurlijke borging zal VSA per 1 augustus 2024 fuseren met Ithaka of zal de onder VSA ressorterende school per 1 augustus 2024 aan Ithaka worden overgedragen als bedoeld in art. 56 Wet op Primair Onderwijs. Een eerdere fusie met Ithaka kan besproken worden. De RvT van VSA en Ithaka en ook de GMR van Ithaka en de medezeggenschapsraad van VSA hebben in 2022 hun goedkeuring verleend aan deze fusie.

Wijziging bekostigingsstructuur

In 2021 is het bericht vanuit het Ministerie gekomen inzake de wijziging van de bekostigingsstructuur binnen de sector PO in de aankomende jaren, wat voor Ithaka een grote negatieve financiële impact heeft. In 2022 zijn in samenwerking met het bestuursbureau voorbereidingen getroffen om deze impact in de komende jaren te kunnen opvangen binnen Ithaka

Investeren in opleiden personeel

Het aantal leerlingen dat onderwijs geniet bij Ithaka is nog steeds groeiende. Belangrijk hierbij blijft dat we over voldoende leerkrachten kunnen beschikken die op inspirerende wijze het vrijeschool onderwijs vorm kunnen geven. Het op peil houden van voldoende personeel (met name leerkrachten en leidinggevende functies) is een voortdurend aandachtspunt.

Overzicht van de belangrijkste besluiten van de RvT in 2022

Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste besluiten:

- De Raad van Toezicht keurt formeel de begroting 2023 en meerjarenbegroting 2023-2026 goed
- De Raad van Toezicht tekent voor akkoord jaarrekening 2021
- De Raad van Toezicht adviseert positief over de Kaderbrief 2023
- De Raad van Toezicht geeft goedkeuring aan de begroting 2023
- De Raad van Toezicht adviseert positief over het jaarplan voor schooljaar 2022/2023
- De Raad van Toezicht stemt in met een voorgenomen fusie met Vrije School Amersfoort per uiterlijk 1 augustus 2024 en vorm tot die tijd een personele unie met VSA
- De Raad van Toezicht stemt in met de oprichting van de BSO

Rooster van aftreden

Leden van de Raad van Toezicht worden in principe benoemd voor een termijn van 4 jaar. Na afloop van deze termijn is er de mogelijkheid om maximaal één termijn te verlengen. De totale maximale zittingsduur in de Raad van Toezicht is 8 jaar. Om te voorkomen dat de continuïteit van het intern toezicht in het geding komt wordt er door de RvT in 2023 een rooster van aftreden opgesteld.

Naam	Functie	Datum Benoeming	Datum Herbenoeming	Termijn	Datum aftreden
Marcel Fortuin	Voorzitter	1-10-2021	1-10-2019	Tweede	1-10-2023
Warner Immink	Lid	1-09-2020		Eerste	1-09-2024
Francien Kleemans	Lid	1-09-2020		Eerste	1-09-2024
Remco van Duuren	Lid	1-09-2021		Eerste	1-09-2025
Eric Steenbakkens	Lid	1-09-2021		Eerste	1-09-2025

Beloning

Het intern toezicht komt via een zorgvuldig proces tot een maatschappelijk te legitimeren honorering van de werkzaamheden. De RvT hanteert de richtlijnen van de overheid en volgt ook de ontwikkelingen die door het VTOI op dit gebied worden gepubliceerd (adviesregeling honorering toezichthouder 2022).

Belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

- toezichthouderschap is wel vrijwillig maar niet vrijblijvend
- toezichthouderschap vraagt een serieuze tijdsinspanning (100-200 uur per jaar)
- honorering van toezicht past bij de professionalisering van de bestuurscultuur in de PO-sector
- honorering is gerelateerd aan kwaliteit van het toezicht.

In september 2022 heeft de periodieke herijking van de onkostenvergoeding plaatsgevonden. Naast de beschreven richtlijnen, zijn er een aantal keuzemogelijkheden die meespelen in het vaststellen van de jaarlijkse honorering:

- Uitgangspunt max van bezoldigingsklasse, of werkelijk jaarinkomen bestuurder.
- Handhaven van het % voor lid en voorzitter, of aanpassing hoogte %. Maximaal % vlg. WNT is 10% lid en 15% voorzitter
- Standaard Indexering bestuurder CAO volgen, of jaarlijks overwegen.
- Duur van de vaststelling honorering per jaar of andere tijdsperiode.

De Raad heeft de volgende uitgangspunten in 2022 benoemd:

- Ad 1   Uitgangspunt max. bezoldigingsklasse C.
- Ad 2   De % die momenteel binnen de Ithaka worden gehanteerd zijn voor een lid 5% en voor de voorzitter 7,5%.
- Ad 3   Jaarlijkse indexering bestuurder CAO.
- Ad 4   Ingangsdatum 1 januari, jaarlijks vaststellen.

Dit leidt tot de volgende onkostenvergoeding in 2022:

- € 11.550 voor de voorzitter van de raad
- € 7.700 voor de leden van de raad

Gedurende het jaar hebben zich geen verdere wijzigingen voorgedaan

Voor het overzicht van de namen, functies en benoemingen van de Raad van Toezicht verwijzen we naar bijlage 2, pagina 42.

1.1.8 (Gemeenschappelijke) medezeggenschap

De GMR vertegenwoordigt alle scholen en bestaat momenteel uit 10 leden, 5 leerkrachten en 5 ouders. De GMR zit als gespreks- en sparringpartner van het bestuur van Ithaka aan tafel. De GMR is op regelmatige basis in overleg met de bestuurder van Ithaka. De GMR is in 2022 6 maal bij elkaar geweest, waarvan 1 vergadering met de Raad van Toezicht. Ook was er in April 2022 een thema-avond over Inclusie en Diversiteit, waarbij de GMR ook aanwezig was.

Het voorzitterschap van de GMR is eind schooljaar 2022 van persoon veranderd, de nieuwe voorzitter was unaniem gekozen vanuit de GMR-geleding. Tevens probeert de GMR zich meer te profileren door extra en

open te communiceren buiten de GMR-geleding, bijvoorbeeld richting de ouders, scholen en Raad van Toezicht.

De belangrijkste beslissingen/bijdragen van de GMR in 2022 zijn geweest:

- Integraal Kind Centrum (IKC) Toermalijn (Hillegom) (instemming GMR);
- Samenwerking Vrijeschool Amersfoort (instemming GMR);
- Aangepaste reiskosten beleid (instemming P-geleding);
- Verlengde arm constructie bedrijfsarts (instemming P-geleding);
- Begroting 2023 (Advies door GMR).

Voor het volledige jaarverslag van de Gemeenschappelijke Medezeggenschaps Raad verwijzen we naar bijlage 3, pagina 43.

1.2 Profiel

1.2.1 Missie

Stichting Vrijescholen Ithaka zet zich in om het vrijeschoolonderwijs in de regio Noord- en Zuid-Holland te stimuleren, te promoten en verder te ontwikkelen. Ithaka wil garant staan voor het aanbieden van kwalitatief goed vrijeschoolonderwijs aan alle leerlingen die aan de Ithaka-scholen zijn toevertrouwd.

Ithaka wil een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen die les krijgen op de scholen van Ithaka. Deze ontwikkeling is niet enkel gericht op cognitieve vorming, maar zeker ook op persoonsvorming. Een leerproces waarin een kind kan worden wie hij of zij ten diepste is en wil zijn, is wat ons betreft de weg naar een gezonde volwassenheid en goed burgerschap. Ons onderwijs heeft de intentie een inspirerende leeromgeving te bieden aan elk kind en een betrokken relatie te bevorderen tussen leerkracht en leerling. Dit alles draagt bij aan een brede ontwikkeling van iedere leerling, opdat deze later in de volwassenheid een eigen levenskoers kan volgen die zowel recht doet aan deze eigenheid als ook aan de omgeving waarin deze volwassene leeft.

1.2.2 Visie

Met bevoegen en enthousiaste leerkrachten die zich blijven professionaliseren binnen de context van de wereld om ons heen, bieden wij onze leerlingen alle ruimte en inhoud om zich breed te ontwikkelen op sociaal-emotioneel, cognitief en kunstzinnig gebied.

De vrijescholen van Stichting Ithaka willen hun specifieke pedagogisch-didactische uitgangspunten verwezenlijken binnen het raamwerk van de onderwijscriteria zoals door de overheid (uit)gegeven/vastgesteld. Wij streven naar aantrekkelijk, eigentijds vrijeschoolonderwijs met behoud van identiteit en met open blik naar de wereld en in samenspraak met de omgeving.

Missie en visie zijn meer uitgebreid vastgelegd in het Strategisch Beleidsplan (SBP) 2019-2023 alsmede in de statuten.

1.2.3 Strategisch beleidsplan

De scholen van Ithaka hebben vier belangrijke speerpunten in het strategisch beleidsplan opgenomen waaraan de koers voor beslissingen en beleid getoetst moeten worden:

- Zij wil dat leerlingen zich veilig en gelukkig voelen, dat zij veel en breed kunnen leren en ontwikkelen
- Zij wil medewerkers die graag en met plezier de uitdagingen van het werk aangaan en zich ontwikkelen
- Zij wil dat ouders en verzorgers hun kinderen vol vertrouwen aan de scholen kunnen toevertrouwen
- Zij wil dat het vrijeschoolonderwijs permanent in ontwikkeling blijft

Naar aanleiding van een SWOT-analyse zijn er drie kernwaarden en ontwikkelingsdoelen benoemd die de komende jaren centraal staan en helpen om bovenstaande doelen te bereiken:

- Ithaka ontwikkelt met haar scholen activiteiten ter **inspiratie en dialoog**
- Ithaka richt zich op samenwerking zowel intern als extern en vergroot het netwerk om de stichting heen
- Ithaka onderschrijft solidariteit en ondersteuning intern in de organisatie

Per schooljaar stelt Ithaka een jaarplan vast, dit jaarplan is een concretisering van doelen die voortvloeien uit het strategisch beleidsplan.

Dit schooljaar is Ithaka gestart met het ontwikkelen van een nieuw strategisch beleidsplan, dit krijgt nu de titel 'koersplan' en zal in het schooljaar 2023-2024 de koers voor de volgende vier jaar beschrijven. Ook de missie en de visie van de stichting hebben dan een bijstelling gekregen.

Op verzoek kunnen wij u het strategisch beleidsplan 2019-2023 en het jaarplan 2022-2023 toesturen.

1.2.4 Toegankelijkheid & toelating

Alle scholen van Ithaka hebben een schoolprofiel opgesteld, dit profiel beschrijft aan welke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen zij kunnen voldoen. Dit kan per school enigszins verschillen. Alle kinderen, uit elke gezin, onafhankelijk van etnische achtergrond, religie of levensbeschouwing, seksuele geaardheid en politieke voorkeur zijn zeer welkom op onze scholen. Voor leerlingen met een speciale onderwijsbehoefte wordt per individu goed bekeken of de school ook kan voldoen aan deze onderwijsbehoefte. Leerlingen met externaliserend gedrag, bijzondere leerstoornissen en leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring voor speciaal onderwijs of speciaal basisonderwijs kunnen in de regel geen aansluiting vinden bij de mogelijkheden die het onderwijs in onze scholen biedt.

1.2.5 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De stichting is zich bewust van het maatschappelijk speelveld waarin de afzonderlijke scholen zich bevinden. De scholen zetten zich lokaal actief in om een plek in het sociaal domein te vervullen. Zij onderhouden een relatie met plaatselijke verenigingen en organisaties. Er zijn samenwerkingen met voor- en naschoolse opvang organisaties en ontwikkeling naar IKC's. De gebouwen worden beschikbaar gesteld voor bijvoorbeeld sociale activiteiten als buurtvergaderingen. Tevens wordt een deel van de pleinen buiten schooltijd opengesteld voor de wijken waarin de scholen zich bevinden.

Daarnaast is er vanuit de antroposofische identiteit veel aandacht voor natuur en omgeving door bijvoorbeeld gebruik te maken van milieuvriendelijke schoonmaakproducten, biologische voeding en een duurzame bouwvisie.

1.2.6 Operationele deelsegmenten binnen de stichting

Ithaka is eenduidig actief binnen één deelsegment, namelijk primair onderwijs. Een beschrijving van deelsegmenten is derhalve niet van toepassing. Echter zou de in februari 2020 gestarte 'samen naar school' klas met vier leerlingen op de Adriaan Roland Holtschool in Bergen gezien kunnen worden als een onderwijsactiviteit in een ander onderwijssegment, namelijk die van SO of SBO. De leerlingen in deze klas hebben allen een indicatie met een speciale onderwijsbehoefte die in het primair onderwijs gewoonlijk niet gehaald kan worden. Toch is in het kader van inclusief onderwijs een speciale klas gestart die onderwijs op maat te midden van regulier onderwijs biedt. Deze klas wordt bekostigd met middelen van het PO, het samenwerkingsverband, middelen uit de WMO en de individuele budgetten van de leerlingen.

In 2022 heeft Ithaka ook een stichting opgericht (stichting kinderopvang Ithaka) die kinderopvang en buitenschoolse opvang in haar eigen scholen kan organiseren. Op de locatie de Toermalijn in Hillegom is een start gemaakt met een brede school, de directeur van deze school heeft tevens de verantwoordelijkheid genomen voor de kinderopvang en BSO in de school. De stichting Ithaka zou deze activiteit, bij succes, willen uitbreiden naar meer scholen van de stichting. Deze stichting legt verantwoording af in een eigen bestuursverslag. De jaarrekeningen van beide stichtingen worden geconsolideerd.

1.2.7 Zaken met een behoorlijke politieke of maatschappelijke impact:

Eind eerste kwartaal 2020 werden we mondiaal geconfronteerd met een pandemie, ook in 2021 en 2022 zette dit zich voort. Het corona virus dat uitbreekt heeft grote invloed op de maatschappelijke organisatie. De scholen moesten ook in 2022 een korte periode sluiten of klassen in quarantaine zetten. De extra investeringen die Ithaka hiervoor moet maken beperken zich vooralsnog tot de aanschaf van hardware, beeldscherm laptop en beeldschermcamera's en hier en daar wat software om thuiswerken te kunnen faciliteren. De leerkrachten van de Ithaka-scholen hebben een inhaalslag gemaakt als het gaat om digitaal werken en digitaal onderwijs. Er is op stichtingsniveau een kader digitaal onderwijs vastgesteld. De impact van een aantal weken thuisonderwijs moet zich in de resultaten van de leerlingen nog tonen, maar blijkt ook moeilijk aantoonbaar te zijn. Zeker ook op het gebied van sociale ontwikkeling is er voor onze leerkrachten een verandering bij de leerlingen zichtbaar.

1.3 Dialoog

Binnen onze stichting zijn er contacten met de onderstaande belanghebbende organisaties en/of groepen.

Belanghebbende organisatie of groepen	Beknopte omschrijving van de samenwerking of dialoog
Directeuren	Directeur geeft leiding aan en is integraal verantwoordelijk voor het dagelijks functioneren van de school. Verantwoording aan bestuurder via kwartaalrapportage. Maakt deel uit van directeurenoverleg. Samen met bestuurder en stafmedewerkers, eens per vier weken
Leerkrachten	Vormen als team de kern van de schoolorganisatie. Beleidsontwikkeling en implementatie gebeurt altijd in overleg met de leerkrachten, in het bijzonder met betrekking tot pedagogisch beleid
Leerlingen	Krijgen ruimte om zich breed te ontwikkelen op sociaal-emotioneel, cognitief en kunstzinnig gebied
Ouders	Scholen communiceren open naar ouders over zowel de ontwikkeling van de school, het kind en de ontwikkeling van de klas waar het kind zit. Ouders zijn actief betrokken bij de school
Klassenouders	Klassenouders ondersteunen de leerkrachten met allerlei praktische zaken. Zij spelen ook een belangrijke rol in de communicatie tussen ouders en school/leerkracht
Gemeenten	De scholen van Ithaka liggen verspreid in Noord- en Zuid-Holland, daardoor onderhouden we contacten met negen gemeenten betrokken bij Ithaka. Elke directeur heeft mandaat om gemeentevergaderingen te volgen. Waar nodig schuift de bestuurder aan
Kinderopvang en peuterspeelzaal	Aan elke school is een kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang en/of peuterspeelzaal verbonden. Er vindt met regelmaat overleg plaats tussen directeur en opvang. Bij voorkeur werken we met partijen die vanuit dezelfde antroposofische grondslag werken
Vervolgonderwijs	Er is goed contact met de diverse instellingen voor vervolgonderwijs. Dit wordt verzorgd door de directeur in samenwerking met de IB-er
Samenwerkingsverbanden	Het bestuur is verbonden aan het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs middels bestuurlijke afspraken in opgestelde projectplannen. Het bestuur wordt in de stuurgroepen vertegenwoordigd door de betreffende directeur
Jeugdzorg	De directeur onderhoudt contacten met jeugdzorg
Vertrouwenspersoon	Aan elke school is een interne vertrouwenspersoon verbonden. Daarnaast is er een externe vertrouwenspersoon voor de hele stichting. Deze is onafhankelijk van de scholen
Lidmaatschappen	Het bestuur is lid van de Vereniging van Vrijescholen (VVS) en de PO-Raad
Service-ondersteuning	Er zijn kaderafspraken met vaste ondersteuners met betrekking tot financiële en personele administratie (Onderwijs bureau Twente) en een zelfstandige bedrijfsarts. Daarnaast maakt het bestuur gebruik van externe ondersteuners
Hogeschool Leiden	Voor de ontwikkeling van onderwijsinhoud en begeleiding van stagiaires
Begeleidingsdienst voor vrijescholen	Voor inhoudelijke ondersteuning en onderwijsontwikkeling
Diverse zelfstandige coaches en deskundigen	Voor de professionele ontwikkeling van leerkrachten en directeuren
PO-Raad	Voor advies, informatie en aansluiting

1.3.1 Klachtenbehandeling

Stichting Vrijescholen Ithaka is sinds juli 2021 aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC). Daarvoor was de stichting aangesloten bij de Klachtencommissie van de VBS.

Stichting Vrijescholen Ithaka is tevens aangesloten bij de Landelijke bezwarencommissie functiewaardering (FUWA), de Commissie voor geschillen DGO (DGO) en bij de Commissie van beroep funderend onderwijs (BRPFO).

In 2022 is er één klacht ingediend door ouders. Deze klacht is niet bij de klachtencommissie terecht gekomen. De bestuurder heeft de klachten in goed overleg met de klagende partijen (ouders) en de desbetreffende scholen afgehandeld.

Op verzoek kunnen wij u het klachtenbeleid toesturen.

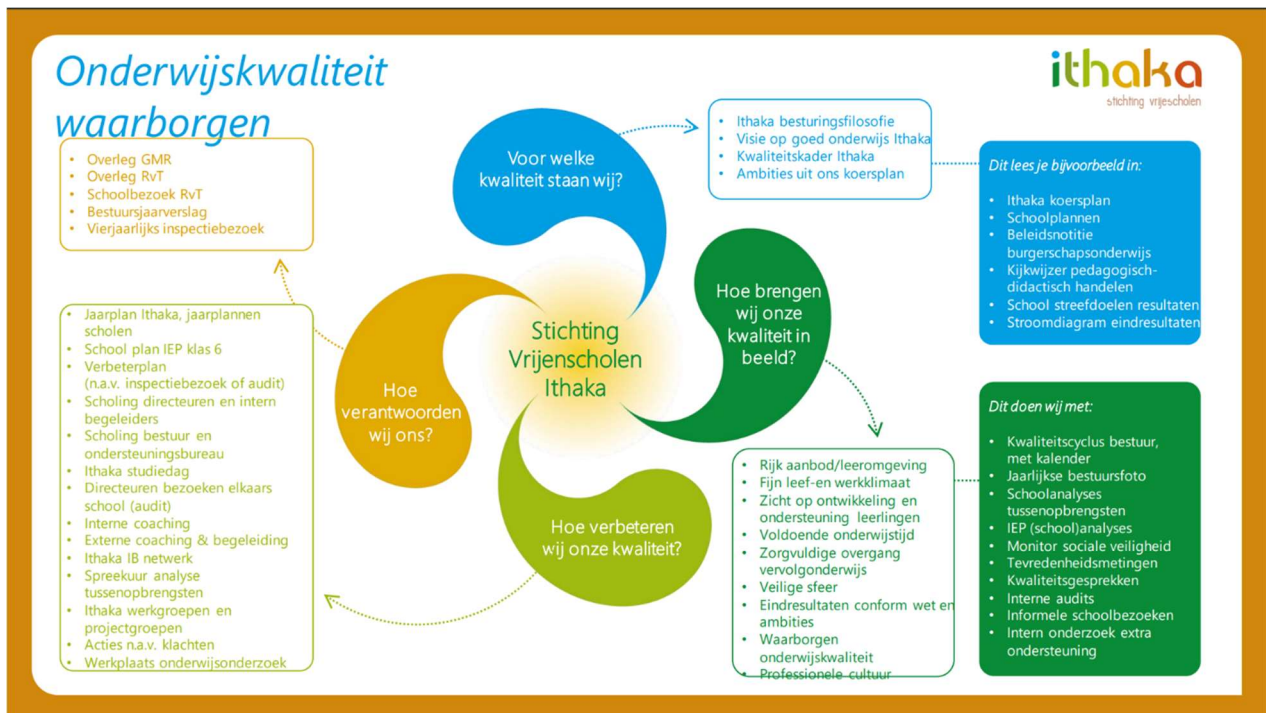
2. Verantwoording beleid

Dit hoofdstuk bevat de verantwoording over het beleid van het bestuur. Het is opgedeeld in vier paragrafen over de verschillende beleidsterreinen: Onderwijs & kwaliteit, Personeel & professionalisering, Huisvesting & facilitaire zaken, en het Financieel beleid. Het hart van deze paragrafen wordt gevormd door de verantwoording over de gestelde doelen, de behaalde resultaten en de mogelijke vervolgstappen. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaat in op de risico's en risicobeheersing.

2.1 Onderwijs & kwaliteit

2.1.1 Onderwijskwaliteit waarborgen

De afbeelding *Onderwijskwaliteit waarborgen* laat zien in welke documenten te lezen is voor welke onderwijskwaliteit wij staan, hoe we daar zicht op houden, op welke manieren wij die verbeteren en hoe wij ons verantwoorden over de onderwijskwaliteit. Wanneer nodig scherpen we het plaatje aan, zodat het steeds met ons meegroeit. In 2023 zal dit stelsel *Onderwijskwaliteit waarborgen* beschreven worden in een Handboek Kwaliteit.

We lichten de onderdelen toe waaraan in 2022 is gewerkt.

Hoe definieert Ithaka onderwijskwaliteit?

De Ithaka scholen willen vrijeschoolonderwijs geven zoals beschreven in de *Ithaka visie op goed onderwijs* (2022). Deze visie brengt bijeen wat al in meerdere documenten stond beschreven. Goed onderwijs is voor Ithaka onderwijs dat voldoet aan de door de overheid en inspectie gestelde eisen én aan de eigen vrijeschool aspecten van kwaliteit. Onze visie op goed onderwijs is in 2021 en 2022 uitgewerkt in het *Ithaka kwaliteitskader* om duidelijk te maken wat er verwacht wordt van de vakmensen in de school, met een *Ithaka Kijkwijzer* voor het pedagogisch-didactisch handelen van leerkrachten in de klas. Scholen kunnen het kader ook nog aanvullen met eigen schoolambities. In 2022 hebben scholen in elk geval ambities opgesteld voor de taal- en rekenresultaten. Afgelopen jaar is ook Ithaka beleid voor burgerschapsonderwijs gemaakt, inclusief een leerlijn die leerkrachten helpt om van kleuterklas tot klas 6 doelgericht en samenhangend burgerschapsonderwijs te geven.

Hoe houdt het bestuur zicht op de onderwijskwaliteit?

Het bestuur bewaakt de gewenste onderwijskwaliteit met de jaarlijkse kwaliteitscyclus, waarin onder andere kwaliteitsgesprekken met elke school opgenomen zijn over het onderwijskundig beleid en de onderwijsresultaten en waarin bijvoorbeeld ook audits op scholen gepland staan. De auditrapportage is voor de school en het bestuur. Zo krijgt het bestuur zicht op de kwaliteit van de onderwijspraktijk en kan de school haar kwaliteitsbeeld spiegelen aan dat van het auditteam. Ook de tevredenheidsonderzoeken van 2022 onder ouders, medewerkers en leerlingen geven een beeld van de onderwijskwaliteit op de scholen. Op meerdere scholen viel de communicatie tussen school en ouders op als verbeterpunt.

Op welke manier werkt het bestuur aan de onderwijskwaliteit?

Doelen en resultaten

In 2020 is een meerjarenplan onderwijskwaliteit opgesteld om richting te geven aan onderwijskwaliteitsthema's waar we stichtingsbreed op willen koersen. De beleidsthema's van dit plan vloeiden onder meer voort uit het *Strategisch Beleidsplan 2019-2023*, de kwaliteitsgesprekken, opbrengstenanalyses, en de bevindingen uit de laatste inspectiebezoeken. Deze beleidsthema's met daaraan gekoppelde doelen en activiteiten zijn met de directeuren, staf en bestuurder vastgesteld als belangrijke ontwikkelpunten voor de schooljaren 2020-2021, 2021-2022 en 2022-2023. De plannen per schooljaar worden halfjaarlijks geëvalueerd. Zo is tussentijds bijsturen mogelijk. Een van de doelen is de onderwijskwaliteit op alle scholen op het basisniveau krijgen en houden. Daartoe werken we samen in het directeurenteam aan onderwijskundig leiderschap, gevoed door de antroposofie en de vrijeschool pedagogie. De werkcohorten voor het kwaliteitskader zijn daar een voorbeeld van. Een ander voorbeeld zijn de verdiepingsmiddagen menskunde die in 2022 gestart zijn voor directeuren en staf. Nog een voorbeeld is de projectgroep bewegingsonderwijs die zorgde dat alle scholen nu voldoen aan het aantal wettelijk voorgeschreven uren bewegingsonderwijs en die het lerend netwerk vakleerkrachten gym heeft geïnitieerd. De jaarlijkse Ithaka Michaëlconferentie stond ook in het teken van beweging net als de Werkplaats Onderwijsonderzoek die in 2022 gestart is met als onderzoeksthema 'bewegend leren'. Als laatste voorbeeld van een manier om het mogelijk te maken dat de kwaliteit van het onderwijs verhoogd wordt, noemen we de investering in coaching van leerkrachten.

Samen-werken

Hoe wij met elkaar willen samenwerken en leidinggeven ten behoeve van goed vrijeschoolonderwijs, hebben we in 2022 uitgedacht in de Ithaka besturingsfilosofie. Op verzoek kunnen we u deze besturingsfilosofie toesturen. Samen-werken als een spreekuuzwerm, is ons motto. Zoals een vlucht spreekuuzen met elkaar koers zet op bestemmingen en samenwerkt om met alle krachten die van buitenaf inwerken goed om te gaan, zo zien wij ons streven in de manier van sturen en samenwerken. De onzichtbare afstemming en verbondenheid en voldoende ruimte om te zien en te bewegen maakt de zwerm wendbaar en bewegelijk als één lichaam. Het leiderschap waar wij voor staan vindt plaats in processen van interactie, ontmoeting en betekenisgeving. We kiezen daarbij voor leidinggevendende principes: afstemming en gelijkwaardigheid; oprechtheid en verbinding; aandachtige aanwezigheid; eigenheid en gezamenlijkheid; ruimte en ordening.

Interne audits

In 2022 kregen acht scholen een audit. De interne kwaliteitsonderzoeken hebben niet alleen als doel de school en het bestuur een beeld van de onderwijskwaliteit te geven, maar ook de school te prikkelen tot kwaliteitsverbetering. Tegelijk stimuleren we het leren van elkaar doordat een directeur van een andere Ithaka school meeloopt met het kwaliteitsonderzoek op de collega-school. Ook hier wordt een investering gedaan in onderwijskwaliteit door de inhuur van een externe partij die als auditor en deskundige optreedt. In 2022 is een start gemaakt door de werkgroep onderwijskwaliteit om duidelijk te krijgen wat we verwachten van de school na de uitkomst van een audit, dit zal verder uitgewerkt worden in 2023.

Onderwijsresultaten

In 2022 maakten 263 leerlingen van onze Ithaka scholen de IEP Eindtoets. We zien dat de resultaten nog niet altijd stabiel zijn op elke school, maar het driejaarsgemiddelde was wel voldoende voor alle scholen. De voorgaande twee jaren was dit niet zo. De onderwijsresultaten van de scholen zijn te vinden op www.scholenopdekaart.nl. Voor het overzicht van scholen op de kaart verwijzen wij u naar bijlage 1, bladzijde 40.

Hoe legt het bestuur verantwoording af over de onderwijskwaliteit?

Het bestuur legt intern verantwoording af aan de RVT en de GMR, onder andere door documenten als het jaarverslag, jaarplannen en evaluaties én in dialoog over het onderwijs. Extern legt het bestuur verantwoording af aan de Inspectie van het Onderwijs.

Inspectie

De Inspectie van het Onderwijs heeft in 2022 het vierjaarlijks bestuursonderzoek bij Ithaka uitgevoerd. We zijn blij dat de inspectie de kwaliteit van besturing, kwaliteitszorg en ambitie van Ithaka als voldoende beoordeelde. De bestuursrapportage is [hier](#) te vinden. Bij de verificatieonderzoeken op de scholen constateerde de inspectie dat de basiskwaliteit op de Rudolf Steinerschool Haarlem onvoldoende was. De school werkt hard aan verbeteringen onder begeleiding van een PO Raad deskundige van het project GWGB.

2.1.2 Toekomstige onderwijsontwikkelingen

In 2022 is gestart met de ontwikkeling van het Koersplan 2023-2027 en de schoolplannen 2023-2027. We voelen ons geroepen ons onderwijs meer wereldgericht te maken. Betrokkenen bij Ithaka zoals geïnteresseerde medewerkers en ouders kregen een uitnodiging voor een wereldcafé in januari 2023, om mee te praten over de opgaven die klinken voor de komende vier jaar.

Begin 2023 zal het Ithaka kwaliteitskader afgemaakt zijn, waardoor ruimte ontstaat in de onderwijsinhoudelijke gesprekken in het team van directeuren en IB-ers voor verdiepende thema's als het kleuteronderwijs en het periodeonderwijs.

2.1.3 Passend onderwijs

De scholen van Ithaka zijn geografisch verspreid over meerdere gemeentes en daarmee ook aangesloten bij meerdere samenwerkingsverbanden. We hebben te maken met zeven samenwerkingsverbanden.

School	Samenwerkingsverband
Parcival - Hoorn	De Westfriese Knoop
De Toermalijn - Hillegom	PO Duin- en Bollenstreek
Vrijeschool Castricum	PO IJmond
Rudolf Steinerschool Alkmaar	PO Noord Kennemerland
De Sterrenzanger - Oudorp	PO Noord Kennemerland
Adriaan Roland Holtschool - Bergen	PO Noord Kennemerland
Waterlandschool - Purmerend	PO Waterland
Vrije School Zaanstreek - Zaandam	PO Zaanstreek
Vrije School Kennemerland - Haarlem	PO Zuid-Kennemerland
Vrije School Kleverpark	PO Zuid-Kennemerland
Rudolf Steinerschool Haarlem	PO Zuid-Kennemerland

Ieder samenwerkingsverband heeft eigen beleid inzake passend onderwijs. Een aantal samenwerkingsverbanden werkt volgens het schoolmodel waarbij de aangesloten scholen eigen regie hebben over financiële middelen die per leerling aan de scholen worden toegedeeld. De meeste samenwerkingsverbanden werken met een aanbod van ondersteuningsactiviteiten en mensen die in de

scholen met leerlingen komen werken die een speciale onderwijsbehoefte hebben. Meestal lukt het iedere school om met veelal dezelfde mensen te werken. De inzet van deze activiteiten en begeleiding wordt in samenspraak met directeur, leerkracht, intern begeleider en het samenwerkingsverband bepaald. Het is erop gericht om leerlingen zo lang mogelijk voor het basisonderwijs in de eigen school te behouden. De middelen worden ingezet om meer begeleiding in kleine groepen te kunnen bieden, of om individuele ondersteuning te bieden voor de leerlingen die daar baadt bij hebben. Hier worden onderwijsassistenten, uren remedial teaching en ook zorgbegeleidingsuren van bijvoorbeeld de intern begeleiders voor ingericht. Dit helpt om leerlingen met bepaalde leerbehoeften langer in de klas en op school te houden. Tevens worden er op zzp basis deskundigen extern betrokken die op bepaalde specifieke problematiek mee ondersteunen. In principe kunnen de scholen van Ithaka het Inclusief onderwijs onderschrijven, door de langdurige en intensieve relatie die de vaste klassenleerkracht in het Vrijeschoolonderwijs met de leerlingen aangaat (soms wel zes jaar) is het regelmatig goed mogelijk om leerlingen met een speciale onderwijsbehoefte lang te betrekken bij de school. Ook de extra ondersteuning die door de samenwerkingsverbanden worden toegekend helpt hierbij. Bij externaliserend gedrag waarbij de veiligheid van andere leerlingen of de leerkrachten in het geding is en bij bijzondere leerstoornissen, is het in de regel moeilijker om in onze scholen goede ondersteuning te bieden. Mogelijk is dan een doorplaatsingen naar SBO of SO-onderwijs aan de orde. Dit vanzelfsprekend enkel met een toelaatbaarheid verklaring (TLV) en dus nooit zonder steun van het samenwerkingsverband.

uitstroom naar SO en SBO				
schooljaar	datum	aantal leerlingen	naar SO	naar SBO
2019-2020	1-2-2020	2554	3	13
2020-2021	1-2-2021	2651	3	11
2021-2022	1-2-2022	2704	1	8
2022-2023 tot en met 31-3-2023	1-2-2023	2796	1	2

Ontwikkeling van visie op passend onderwijs

Het bestuur probeert waar mogelijk (met zeven samenwerkingsverbanden is dat soms lastig) aan te sluiten bij ALV bijeenkomsten en scholingsbijeenkomsten. Op deze bijeenkomsten wordt gezamenlijk visie ontwikkeld op passend onderwijs en wordt uitgewisseld hoe de diverse besturen omgaan met de uitdagingen die passend onderwijs met zich meebrengen. Dit werkt inspirerend en maakt het eenvoudiger om landelijke trends te blijven volgen. Wanneer het bestuur niet in staat is deel te nemen aan dergelijke bijeenkomsten is de directeur ter plaatse zoveel als mogelijk de plaatsvervanger. Hierover zijn binnen Ithaka afspraken gemaakt. Participatie in de samenwerkingsverbanden en eigenaarschap op passend onderwijs is erg belangrijk voor Ithaka. Alle leerlingen thuis nabij onderwijs past binnen de algemene visie van Ithaka. De scholen hebben eerder te maken met vraagstukken die gaan over te lang doorgaan met leerlingen die wellicht meer aansluiting bij hun speciale onderwijsbehoeften vinden bij SO of SBO, dan te spoedig over te gaan tot uitplaatsing. Dit resulteert soms in spanningsvolle situaties in klassen.

De middelen die beschikbaar zijn voor het passend onderwijs worden in zijn geheel aan de scholen ter beschikking gesteld. De middelen worden onder andere uitgegeven aan:

- Extra personele ondersteuning voor (individuele) leerling(en) en kleine groepen leerlingen
- Investerings in interne zorgstructuur en scholing
- Interne en externe kwaliteitsverbetering
- Methodisch materiaal
- Onderzoeken

Samen naar School Michaëlklas Adriaan Roland Holtschool Bergen

Op 3 februari 2020 is op de Adriaan Roland Holtschool in Bergen de 'Samen naar School' (SNS) klas gestart met vier leerlingen. In het najaar 2022 kreeg de klas zijn officiële naam: Michaëlklas. In augustus 2022 telt de klas acht leerlingen. In de klas worden kinderen verwelkomd met verschillende beperkingen en

uiteenlopende zorgvragen, door de leerkracht en twee kind begeleiders van Esdégé Reigersdaal. In totaal staan er twee leerkrachten voor de klas, het betreft een duobaan.

De school werkt vanuit de visie van het vrijeschoolonderwijs. Dat betekent dat het aanbod heel breed is ofwel gericht is op de ontwikkeling van denken-voelen-willen. Zo is er veel aandacht voor bewegen en zingen en naast de bekende schoolse vakken ook voor creatieve vakken zoals schilderen, tekenen, boetsen en bakken.

In de klas werken de leerkrachten met pictogrammen en ondersteunende gebaren, zodat informatie ook visueel wordt ondersteund. Via gericht spel en werk aan tafel werken zij aan de gestelde doelen. Ook krijgen kinderen extra ondersteuning in de klas, zoals logopedie of fysiotherapie dat door externe medewerkers wordt gegeven. Het onderwijsaanbod is een combinatie van vrijeschoolonderwijs en speciaal onderwijs. Het aanbod van leer- en ontwikkelingsstof en zorg is toegesneden op de behoeften van leerlingen. Voor ontwikkelingsdoelen zijn leerlijnen uitgezet met als doel een zo groot mogelijke ontwikkeling van de redzaamheid op lichamelijk, cognitief en sociaal-emotioneel gebied en de ontwikkeling in praktische zin. De leerkrachten werken ook met een leerlijn integratie (met de andere klassen van de school).

Een aan de school verbonden orthopedagoog ondersteunt het team van de klas. Gedurende het schooljaar worden per kind multidisciplinaire overleggen gehouden. Alle betrokkenen zijn dan aanwezig en zo worden de begeleiding en de doelen op elkaar afgestemd.

Het “samen-gedeelte” van de ‘Samen naar School’ klas geeft het team vorm door de kleuters samen met de kleuters van de andere klassen buiten te laten spelen of mee te laten doen met de viering van een jaarfeest. Oudere kinderen gaan waar het mogelijk is naar de andere klassen, bijvoorbeeld tijdens het buitenspelen, de schrijfles, de weekopening en dergelijke. De daar aangeboden leerstof wordt meegenomen naar de eigen klas waar er op vaste momenten in de week verder aan wordt gewerkt. Omgekeerd komen er kinderen uit andere klassen meedoen in de ‘Samen naar School’ klas, bijvoorbeeld bij de ochtendkring of het vrije spel. Het “samen-gedeelte” is maatwerk en wordt regelmatig met alle betrokkenen geëvalueerd.

2.1.4 Subsidie Nationaal Plan Onderwijs

Sinds 1 augustus 2021 hebben alle scholen de beschikking over extra gelden uit het budget Nationaal Plan Onderwijs ontvangen. Met de subsidiegelden van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) hebben de scholen extra aandacht kunnen geven aan de gehele ontwikkeling van de leerlingen, de gemeenschapszin van team-leerlingen-ouders, en het welbevinden en de gezondheid van medewerkers.

Het merendeel van de subsidie is besteed aan extra inzet van personeel voor de ondersteuning van leerlingen. Hiervan is 8% personeel dat niet in loondienst is. Daarnaast is een groot deel ingezet voor leermiddelen en scholing van onze medewerkers om te kunnen doen wat nodig is op basis van de NPO schoolscan, die al onze scholen in 2021 hebben uitgevoerd. De hieruit voortvloeiende interventies zijn voortgezet in 2022.

- B. Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren
- C. Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen
- D. Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen
- E. (Extra) inzet van personeel en ondersteuning
- F. Faciliteiten en randvoorwaarden

Hiervoor heeft iedere MR instemming gegeven, zowel de personeelsgeleding als de oudergeleding van de MR.

We zien wisselende resultaten per school op interventie B op basis van de eindresultaten en de tussenopbrengsten. Gemiddeld genomen zijn de Ithaka eindresultaten taal en rekenen in 2022 beter dan in 2021. Voor de interventies C en D hebben we nog geen conclusies getrokken, dat volgt later.

Tijdens het Directeuren Overleg is in 2021 besloten dat 11% van de NPO gelden worden afgedragen aan Ithaka. Hiervan worden bovenschools alle studiekosten van het leer/werk traject van toekomstige leerkrachten betaald. Daarnaast zouden twee specialisten aangetrokken worden die voor alle scholen beschikbaar zijn voor ondersteuning en extra inzet. Het betreft hierbij de inzet van een rekenspecialist en een specialist digitale geletterdheid. In de praktijk is gebleken dat de scholen de inzet van een rekenspecialist liever zelf wilden regelen in plaats van bovenschools. Daarom is de afdracht aan bovenschools met ingang van januari 2023 teruggebracht van 11% naar 2% zodat de vooraf gereserveerde kosten voor de rekenspecialist terug zijn gebracht naar de scholen. Dit alles met instemming en goedkeuring van de GMR.

2.2 Personeel & professionalisering

2.2.1 Formatie

De personele bezetting is net als in de afgelopen jaren ook in 2022 een constant punt van aandacht geweest. De arbeidsmarkt voor leerkrachten is blijvend krap, er zijn niet genoeg bevoegde leerkrachten om de vacatures in te vullen.

Dankzij de flexibiliteit van de leerkrachten en ondersteuners van het team, is het ook in 2022 grotendeels gelukt om het onderwijs te continueren. Als er onbevoegde medewerkers voor de klas staan, zijn dit veelal medewerkers die bezig zijn met hun pabo-studie, al dan niet vanuit Ithaka gestimuleerd.

De vervangingspool is in stand gehouden. Medewerkers die hierin werken, worden in principe ingezet in een regio. Er zijn drie regio's gedefinieerd. Na de zomervakantie zijn er alleen in de regio rond Alkmaar nog enkele invallers in de pool. Voor de andere regio's is geen vaste invaller beschikbaar. Als gevolg hiervan heeft één school door het niet kunnen invullen van een zwangerschapsverlof enkele maanden te maken gehad met een vierdagen-rooster voor enkele klassen.

Voor de vervanging zijn er naast de poolers ook nog flex-invalleerkrachten. Er wordt (zo goed als) niet met ZZP-invallers gewerkt omdat de kosten hiervan te hoog liggen. De bezetting van de pool is kleiner geworden omdat de poolers instromen in reguliere banen of het onderwijs verlaten. In regio 1 zijn nog enkele invallers in de pool, in regio 2 is de pool leeg en in regio 3 is een enkele invaller voor een enkele dag in de pool.

In 2022 zijn de werkdrukgeden volledig beschikbaar voor de scholen. Iedere school maakt een plan in samenwerking met team en MR voor de besteding van de werkdrukgeden. Op al onze scholen is vooral extra personeel ingezet. Leerkrachten, IB-ers en onderwijsondersteunend personeel zorgen voor een vermindering van de werkdruk in de scholen ten laste van de werkdrukgeden. Scholen die meer personeel in dienst hadden dan volgens de kengetallen betaalbaar is, zetten de werkdrukgeden in om deze overformatie te bekostigen.

De regeling Duurzaam Inzetbaarheidsverlof voor medewerkers vanaf 57 jaar, is door 31 medewerkers gebruikt. Gemiddeld in 2022 bedroeg de omvang van het duurzame inzetbaarheidsverlof 2,24. Qua aantal medewerkers is dit een daling (-6), qua fte ook (-/- 0,53). Dit is te verklaren doordat medewerkers die met pensioen gaan nog recht hadden via een overgangsmaatregel op een groter aantal uren voor duurzaam inzetbaarheidsverlof, terwijl de nieuwe instromers in de nieuwe regeling vallen. Daarnaast worden vacatures regelmatig ingevuld door medewerkers die al de AOW-leeftijd hebben bereikt en dan geen recht meer hebben op duurzaam inzetbaarheidsverlof. Ook zijn meer mensen het DI-verlof gaan sparen, waardoor zij dit in de toekomst kunnen opnemen.

Ithaka is zelf verantwoordelijk voor de kosten van de uitkeringen die medewerkers als zij uit dienst gaan (ziektewet, WIA en WW) kunnen krijgen. In augustus 2022 heeft het Participatiefonds de regelgeving rond WW gewijzigd. Voor iedere medewerker die in de WW komt, wordt de rekening voor 50% bij de werkgever neergelegd op een enkele (niet vaak voorkomende) uitzondering na.

2.2.2 Personeelsbestand

Het personeelsbestand bestond eind 2022 uit 312 medewerkers (inclusief vervangers). De man-vrouw verdeling is zo goed als gelijk gebleven, er werken met name vrouwen bij Ithaka, met een gemiddeld hogere leeftijd.

De Gewogen Gemiddelde Leeftijd (GGL) van de medewerkers van Ithaka is hoger dan gemiddeld in Nederland. De oorzaak van de hogere gemiddelde leeftijd bij vrijescholen t.o.v. het reguliere onderwijs wordt veroorzaakt door de hogere leeftijd van onze instroom. Relatief weinig nieuwe leerkrachten komen direct van de Vrijeschool Pabo. Een grote groep nieuwe leerkrachten heeft eerst in het reguliere onderwijs gewerkt en bedenkt gemiddeld tussen de 35 en 55 jaar dat zij liever in het vrijeschoolonderwijs willen werken. Dit heeft een verhogend effect op de GGL.

Leeftijdscategorie	Aantal personen	FTE
15 tot 25 jaar	9	5
25 tot 35 jaar	45	30,5
35 tot 45 jaar	82	53
45 tot 55 jaar	83	51,3
55 tot 65 jaar	77	53,5
65 jaar en ouder	16	7,3
Totaal	312	200,6

Zoals het verschil hierboven tussen het aantal bij Ithaka werkzame personen en het aantal FTE laat zien, zijn er veel medewerkers die in deeltijd werken bij Ithaka. De voltijders die er zijn, werken met name als leerkracht. Ook de bestuurder is een voltijder. De functies van directeuren en ondersteunend personeel zijn niet/nauwelijks beschikbaar als voltijdsfunctie. Ook is zichtbaar dat het aantal medewerkers iets is afgenomen, terwijl de totale fte iets is toegenomen. Ook is het aantal mensen dat werkt en 65 jaar of ouder is met een kleine hoeveelheid toegenomen. Dit komt aannemelijk voort uit enerzijds het verhogen van de AOW-leeftijd, anderzijds de bereidheid van senioren om door te werken om te helpen het onderwijs continuïteit te geven.

De feminisering van het primair onderwijs blijft zichtbaar. Het percentage fte van de mannen t.o.v. de totale bezetting is eind 2022 afgenomen naar 12,8% in vergelijking met 15% in 2021. Wel zijn zij gemiddeld iets meer gaan werken (in 2021: 0,66 fte en in 2022 gemiddeld 0,68 fte)

Het aantal vrouwen is gelijk gebleven, wel is het aantal voltijders groter geworden. Daarmee stijgt bij vrouwen de gemiddelde fte van 0,62 in 2021 naar een gemiddelde wtf van

	Deeltijd	Voltijd	Totaal (aantal pers./fte)	Gemiddelde fte
Vrouw	234	37	271/ 172,7	0,64
Man	32	9	41/ 27,9	0,68

Onderverdeling categorieën personeel:

FTE	OP (onderwijzend personeel)	OOP (onderwijs ondersteunend personeel)	Directie
Aantal%	67%	28%	5%
Fte%	71%	22%	7%

2.2.3 Ziekteverzuim

In 2022 heeft het verzuim een dynamisch verloop gekend. Het aantal langdurige zieken is enigszins gedaald. Echter het kortdurende verzuim, mede als gevolg van corona en andere virussen was beduidend hoger. De totale tendens is dalend geweest.

Het verzuimpercentage over 2022 is 6,8%. De verzuimfrequentie over 2021 is 2,01.

Ook volgend jaar zal het verzuim en de reductie hiervan een aandachtspunt blijven. In 2022 is afscheid genomen van de arbodienst waar wij langdurig mee samen hadden gewerkt en is een start gemaakt met een zelfstandig bedrijfsarts, hetgeen organisatorisch een omschakeling was. De in 2022 gestarte bedrijfsarts bleek qua cultuur niet te passen bij Ithaka, daarom zal in 2023 met een andere bedrijfsarts gewerkt gaan worden.

2.2.4 Personeelsvoorziening

Dit jaar is de arbeidsmarkt nog krapper geworden. Er zijn te weinig leerkrachten om de vacatures te kunnen bezetten.

Het in 2021 ingezette werk & leertraject is succesvol, via dit traject worden mensen opgeleid tot leerkracht. In 2022 zijn er 3 medewerkers begonnen aan dit traject, dit aantal ligt beduidend lager dan in 2021, aangezien de NPO gelden ondersteunend waren aan het werkdeel van dit traject niet extra beschikbaar waren.

In 2022 zijn geen zij instromers van start gegaan. De zeven zij-instromers die in 2021 zijn gestart, zijn allen nog werkzaam bij Ithaka.

Het begeleiden en coachen van de startend leerkrachten is van groot belang. Er gaat hier steeds meer aandacht naartoe.

Het vinden van invallers blijft een probleem, de vacatures in de formatie hebben voorrang. Deze kunnen met grote moeite worden ingevuld. Dankzij de flexibiliteit van leerkrachten, de inzet van ondersteuners die soms ook voor de klas staan en dankzij de directeuren die steeds opnieuw alles regelen, hebben de scholen continuïteit van onderwijs kunnen geven

2.2.5 (Strategisch) Personeelsbeleid

In 2022 is de Ithaka-besturingsfilosofie ontwikkeld. Deze filosofie wordt verbeeld als een spreekwurm, die samen onderweg is naar een doel, waarbij elke spreekwurm zijn invloed heeft op het groepje spreekwurmen om hem/haar heen en binnen de groep zelfstandig zijn/haar rol vervult.

Deze filosofie wordt meegenomen in de wijze waarop het personeelsbeleid gevormd en uitgevoerd wordt. Daarnaast wordt het beleid gewerkt aan het beleid waar de organisatie vanuit de strategische doelen, dan wel vanuit de praktijk van alledag behoefte aan heeft.

- Zo is in 2022 opnieuw gekeken naar het jaar daarvoor ontwikkelde Ithaka Werk & Leertraject en de mogelijkheden om dit traject voort te zetten, ondanks dat de bekostigingsstructuur anders zou moeten worden.
- Dit jaar is ook vanuit de personele hoek meegedacht over welke effecten de nieuwe bekostiging heeft en hoe Ithaka hiermee om kan gaan.
- Er is gewerkt aan een professioneel statuut, welke nu een definitieve status heeft. Ithaka heeft als een van de eerste PO-besturen nu een professioneel statuut, welke aansluiting heeft op de besturingsfilosofie.
- De gesprekkencyclus is doorontwikkeld en zal in 2023 vernieuwd worden toegepast na het doorlopen van het besluitvormingsproces.

- Gegeven de maatschappelijke ontwikkelingen is een opzet gemaakt voor een beleid rond de financiële fitheid van de medewerkers

Het personeelsbeleid wordt in samenwerking met bestuur, directeuren, HR en GMR ontwikkeld.

Directeuren zijn verantwoordelijk voor de implementatie van beleid in de afzonderlijke scholen. Waar nodig wordt externe expertise ingehuurd.

De gebruikelijke werkwijze die gevolgd wordt, is via een werkgroepen structuur. Er zijn enkele vaste werkgroepen als ook kan per te ontwikkelen beleidsonderwerp een werkgroep worden ingericht die met elkaar beleid ontwikkelt. De werkgroep bestaat uit een samenstelling van functies die relevant zijn voor het onderwerp. Hierin kunnen directeuren, IB-ers, leerkrachten en stafmedewerkers (medewerker kwaliteit, HR, algemeen beleid) plaatsnemen. De bestuurder stimuleert het gesprek, inspireert door het stellen van kritische vragen en het geven van meningen. Er is in het algemeen geen 'topdown' werkwijze. De bestuurder stelt het beleid aan het einde van het ontwikkelproces vast. Vanzelfsprekend worden instemming of adviesorganen betrokken wanneer dit wettelijk geregeld is.

2.3 Huisvesting & facilitair

2.3.1 Algemeen

Sinds medio 2020 zijn we een samenwerking aangegaan met een nieuwe huisvestingsspecialist: Sineth. Sineth heeft alle schoolpanden die onder verantwoordelijkheid van Ithaka vallen in onderhoud genomen. Zij ontzorgen in de acute onderhoudsvraagstukken en coördineren de planning en uitvoering van het meerjaren onderhoud. We hebben de afgelopen jaren gemerkt dat deze nieuwe partner ervoor zorgt dat er meer control is gekomen op huisvestingsgebied.

Er is een totaalplan aan onderhoudswerkzaamheden (gebaseerd op de MJOP 2020) voor de gehele stichting en de afzonderlijke scholen opgesteld, waarbij spreiding van de uitgaven en noodzakelijke werkzaamheden en het stuk voor stuk op orde brengen van alle locaties van Ithaka uitgewerkt is. Jaarlijks wordt er een nieuw jaarplan opgesteld en opgevolgd. Dit toont ook in de werkelijkheid, lekkages die al jaren voor overlast zorgen op de VS Hoorn zijn opgelost, er wordt gewerkt aan bestrating van schoolpleinen die al lange tijd niet op orde was, er worden keukens vervangen en vloeren gelegd. Geleidelijk tonen een aantal van onze gebouwen weer verzorgder en up-to-date. Het is duidelijk geworden dat beheersing van onderhoud en gebouwen zwak ontwikkeld was bij Ithaka, hier was koers en planning noodzakelijk. Het lukt om met de gereserveerde budgetten stap voor stap te werken naar een goed niveau van onderhoud.

2.3.2 Individuele scholen

Nieuwbouw Rudolf Steinerschool Haarlem Zuid

Januari 2022 is de nieuwbouw aan de Duitslandlaan gereed en is de school verhuisd van de Aziëweg naar de Duitslandlaan. Deze vestiging is een dislocatie van de vestiging aan de Engelandlaan. Beide scholen liggen nu op korte afstand van elkaar. In beide gebouwen zitten zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs.

Een aantal kosten die bij de verbouwing zijn gemaakt zijn voor rekening van bestuur gekomen. In december 2022 is de definitieve afrekening afgehandeld.

Uitbreiding Waterlandschool Purmerend

De uitbreiding van de Waterlandschool in Purmerend heeft in 2022 grotendeels stilgelegen.

Overname Pand Kleverpark Haarlem Noord

Het pand aan de Wouwermanstraat in Haarlem Noord is met ingang van 1 januari 2023 overgedragen aan

de stichting. De stichting heeft daarmee zelf verantwoordelijkheid voor het onderhoud aan het pand waarin de Vrije School Kleverpark gehuisvest is. Sineth begeleidt deze transitie.

Vergaderzaal op stafbureau gebouwd

Het stafbureau van Ithaka heeft ook het nodige onderhoud gehad, ramen lekten en muren waren daardoor beschadigd. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in het creëren van een goede vergaderlocatie voor het team directeuren, de Raad van Toezicht, de GMR, de staf van Ithaka en voor scholingsbijeenkomsten van de organisatie door kantoren samen te voegen. Dit maakt het mogelijk om op eigen locatie te vergaderen en minder gebruik te hoeven maken van ruimtes buiten de organisatie. Ook dit is een onderdeel van professionalisering van onze relatief jonge organisatie.

2.3.3 Toekomstige ontwikkelingen

In Alkmaar staat een verbouwing/renovatie op het Integraal Huisvestings Plan (IHP) van 2024 en 2025. Hiermee wordt in 2023 een start gemaakt. Het huisvestingsbureau Sineth is hierbij nauw betrokken.

In Zaandam is een knelpunt aan het ontstaan met betrekking tot de ruimte die de school heeft voor groei en de samenwerking met de kinderopvang in dat schoolgebouw. Er wordt nog onderzocht hoe dit knelpunt verholpen kan worden. Mogelijk gaat de kinderopvang uithuizen, zodat de school weer ruimte heeft.

Januari 2023 is bekend geworden dat de nieuwbouw van de dislocatie de Lindeboom in Haarlem mogelijk versneld zal plaatsvinden omdat de Gemeente Haarlem een rijkssubsidie heeft ontvangen voor verdere ontwikkeling van het terrein en de omgeving waar de school staat.

2.4 ICT en AVG

Nu een veilige en gezamenlijke digitale omgeving van alle scholen en het stafbureau een feit is, is er in 2022 ingezet op het onderwijzen van personeel en het standaardiseren van het schoolarchief (SharePoint).

De nieuw aanbestede Xerox multifunctional printers hebben Azure ID en standaard beveiligd printen. De komende jaren worden alle multifunctionals waarvan het contract afloopt vervangen door Xerox machines inclusief Azure ID en standaard beveiligd printen. Hierdoor wordt het risico op datalekken verlaagd.

De werkzaamheden van de externe Privacy Officer worden afgebouwd en deze functie wordt vanaf 2023 intern vervuld door één van de stafleden die AVG en ICT al in haar portefeuille heeft. De externe Privacy Officer was aangetrokken om de AVG op te starten en in een later stadium ook het opstellen van een proces handboek. Nu deze projecten zijn afgerond blijkt dat de functie ook intern vervuld kan worden. De externe Privacy Officer blijft betrokken als AVG-adviseur op vraag. Door deze omschakeling is een kostenbesparing mogelijk.

Er is een awareness training gegeven aan de Rudolf Steinerschool Duitslandlaan.

Er zijn in 2022 geen beveiligingsincidenten of datalekken geweest.

2.5 Financieel beleid

2.5.1 Doelen en resultaten

- Binnen het directeuren team wordt gesproken over het nieuwe financieel beleidsplan. De voornaamste vragen hierbij zijn: blijven we de middelen verdelen zoals we het tot nu toe hebben gedaan of kiezen we voor solidariteit vooraf waarbij de middelen op een andere manier verdeeld worden. Dat wil zeggen meer kosten bovenschools afhandelen waar je als school geen directe invloed hebt. Hiervoor zijn gesprekken gaande met diverse geledingen, zoals de werkgroep financiën GMR, werkgroep financiën directeuren overleg en auditcommissie RvT. Het vraagstuk met betrekking tot de verdeling van de middelen zorgt voor een verdieping in dit onderwerp hetgeen meer tijd kost dan vooraf ingeschat. Het financieel beleidsplan is nog niet gereed.

- Er is in 2020 een risicoanalyse opgesteld. Deze analyse wordt in 2023 geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
- In 2021 zijn we begonnen met de voorbereidingen voor een nieuwe manier van rapporteren. Hiervoor is een start gemaakt voor het maken van een nieuw dashboard voor de stichting waar alle deelgebieden in één overzicht zichtbaar zijn. Het betreft hierbij personeel, onderwijskwaliteit en financiën. De bouw van het nieuwe dashboard nam meer tijd in beslag dan vooraf verwacht. Echter, in het voorjaar van 2023 zal het dashboard in gebruik genomen worden. Het dashboard komt ter beschikking van bestuur, stafmedewerkers en directeuren en toont een totaaloverzicht van alle beleidsgebieden, zowel per school als geconsolideerd voor de hele stichting.
- Maandelijks worden de cijfers per school in een digitaal overleg besproken met de directeur. Hiermee leren de directeuren de diverse computersystemen beter begrijpen en krijgen meer inzicht in de bestedingen van hun school. Dit zorgt voor een betere beheersing van de schoolfinanciën bij het directeurenteam. Deze gesprekken worden voortgezet.
- Sinds 2021 hebben we een externe organisatie ingeschakeld voor contractbeheer en aanbestedingen. Dit heeft tot gevolg gehad dat we aan een Europese aanbesteding hebben meegedaan voor multifunctionals met een kleine kostenbesparing. Daarnaast is het een voordeel voor onze organisatie dat de contracten van alle scholen t.z.t. gelijktijdig aflopen. In 2023 volgt een Europese aanbesteding voor de leermiddelen en wordt een start gemaakt met een Europese aanbesteding voor schoonmaak.
- Met ingang van 1 januari 2023 is de nieuwe wet bekostiging voor het primair onderwijs gestart. Voor Ithaka betekent dit een forse daling van de Rijksbijdragen van ruim € 650.000. Omdat het aantal leerlingen opnieuw flink is gestegen, lukt het vooralsnog om de daling van de Rijksbijdragen op te vangen. Dit negatieve financiële effect van deze wijziging in de bekostiging geldt voor nagenoeg alle vrijescholen in Nederland. In samenwerking met de vereniging voor vrijescholen is juridisch onderzocht wat de mogelijkheden voor bezwaar en uitzondering van de vrijescholen zijn. Samen met andere onderwijsbesturen heeft Ithaka december 2022 bezwaar aangetekend tegen de beschikking van de nieuwe bekostiging. In februari 2023 is besloten om niet in beroep te gaan tegen het besluit van het ministerie dat het bezwaar ongegrond is.

2.5.2 Treasury

Stichting Vrijescholen Ithaka heeft bij de Rabobank een rekening-courant voor het betalingsverkeer alsmede een spaarrekening met direct opeisbare tegoeden. Daarnaast hebben alle Ithaka scholen eigen bankrekening(en) voor het lokale betalingsverkeer. Het treasurystatuut is in bezit van het ObT. De totale liquide middelen op 31 december 2022 bedragen € 3.785.580. Stichting Vrijescholen Ithaka heeft geen beleggingen.

In 2017 is door middel van een crowdfunding actie via GreenFundHolland voor € 60.000 aan ledverlichting en vernieuwing van plafonds besteed in de Adriaan Roland Holtschool in Bergen. In 2022 heeft de vijfde terugbetaling plaatsgevonden voor een bedrag van € 8.989,18 De restschuld bedraagt nog € 19.262. Er zijn in 2022 geen leningen aangegaan. Er hebben ook geen nieuwe crowdfunding acties plaatsgevonden.

Op verzoek kunnen wij u het treasurystatuut toesturen.

2.5.3 Allocatie middelen

Bij Ithaka worden de middelen als volgt verdeeld:

- Afdracht van 4,3% van de inkomsten van het Rijk (met uitzondering van budget professionalisering en ontvangen groeigelden) voor bekostiging stafbureau en Raad van Toezicht.
  - Loonkosten medewerkers stafbureau en bestuurder
  - Kosten huisvestingsadviesbureau Sineth
  - Scholing medewerkers stafbureau en bestuurder

- Advies bestuurder en externe ondersteuning bestuurder/stafmedewerkers
- Juridische bijstand
- Raad van Toezicht
- Algemene bureaunkosten inclusief huur, schoonmaak etc.

2.5.4 Kosten bestuurlijk apparaat

Op het stafbureau werken eind 2022 in totaal zeven personeelsleden. Dit zijn de bestuurder en de stafmedewerkers. Iedere stafmedewerker heeft zijn/haar eigen specialisme en werkt ter ondersteuning van de bestuurder en de directeurs van de scholen. De specialisaties van de stafmedewerkers zijn; onderwijskwaliteit, personeelszaken, financiën, communicatie en managementondersteuning. De loonkosten over 2022 bedragen € 567.141. Hierop moeten nog de uitkeringen in mindering worden gebracht. Die bedragen € 36.489. De kosten voor de ondersteuning voor huisvesting door Sineth komen ook ten laste van stafbureau en bedragen € 25.148 in 2022. De kosten voor de Raad van Toezicht bedragen € 49.252. Daarnaast zijn er kosten voor juridische bijstand, advies, scholing en algemene bureaunkosten. In 2022 is er een negatiefresultaat van € -23.179 bij het stafbureau.

2.5.5 Kosten bovenschools

Er hebben in 2022 geen wijzigingen plaatsgevonden in de afdrachten naar bovenschools. Het beleid van voorgaande jaren is voortgezet. Dat wil zeggen:

- 100% afdracht van het budget bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters schoolleiders. Dit budget wordt bovenschools besteed aan kwaliteitsimpulsen door middel van professionaliseren, coachen en bijscholen.
- Bovenschoolse afdracht per leerling voor bovenschoolse middelen.
  - Externe advisering
  - ICT
  - Contributies
  - Verzekeringen
  - GMR
  - Bovenschools personeel
  - Onvoorzien

De besluitvorming heeft plaatsgevonden tijdens het directeurs overleg en is na akkoord ter advisering voorgelegd aan de GMR en Raad van Toezicht en wordt jaarlijks opnieuw besproken. Alle organen zijn akkoord gegaan met deze allocatie van de middelen.

2.5.6 Onderwijsachterstandenmiddelen

In 2022 is er in totaal € 2.797 ontvangen voor normvergoeding onderwijsachterstandenbeleid. Dit betreft de periode januari tot en met juli 2022. Vanaf 1 augustus 2022 is dit budget vervallen.

Binnen de stichting is de vrijeschool in Zaandam de enige school die deze middelen de laatste jaren heeft ontvangen. De school krijgt deze in het kader van een overgangsregeling. De leerling populatie is de laatste jaren veranderd, hierdoor zal de school vanaf 2023 niet meer in aanmerking komen voor deze achterstandsmiddelen. Het beleid van de stichting is dat deze middelen volledig naar deze school gaan. De school zelf besluit waarvoor zij deze middelen wil inzetten. Het team aldaar bepaalt met IB en directie welke leerlingen en klassen dit budget nodig hebben en daarvoor wordt het budget beschikbaar gesteld. Er wordt met name ingezet op extra taal- en rekenbegeleiding.

2.5.7 Subsidies

In 2022 hebben we opnieuw verschillende subsidies ontvangen van het Ministerie. Onderstaand een korte omschrijving van de verschillende subsidies die we in 2022 hebben ontvangen.

Subsidie Bewegingsonderwijs

In 2021 hebben we subsidie bewegingsonderwijs aangevraagd en deze aanvraag is gehonoreerd. Hiervoor is een procesbegeleider aangesteld. Deze procesbegeleider doet onderzoek naar de stand van bewegingsonderwijs in de organisatie en doet aanbevelingen om dit beter op orde te maken. Meer uren bewegingsonderwijs en doelgerichter bewegingsonderwijs zijn speerpunten in dit onderzoek. Het onderzoek is inmiddels afgerond waarbij duidelijk is geworden dat alle Ithaka scholen in augustus 2023 zullen voldoen aan de wettelijke eisen.

NPO gelden

Sinds 1 augustus 2021 hebben alle scholen de beschikking over extra gelden uit het budget Nationaal Plan Onderwijs ontvangen. Hiervan heeft Ithaka in 2022 in totaal € 1.574.008 ontvangen. Dit bedrag is in 2022 niet geheel uitgegeven, € 602.272 wordt pas later uitgegeven. Dit tegoed staat als bestemmingsreserve publiek vermogen op de balans. De NPO gelden worden in de boekhouding verantwoord door middel van een speciale subcode 3 = 316. De NPO gelden kunnen nog tot en met juli 2025 uitgegeven worden.

Subsidie basisvaardigheden

In 2022 hebben we voor bijna alle Ithaka scholen de subsidie basisvaardigheden aangevraagd. Deze subsidie is voor slechts twee Ithaka scholen gehonoreerd, de Vrije School Castricum en de Waterlandschool in Purmerend. Beide scholen hebben een plan van aanpak geschreven en dit plan is tijdig ingediend bij DUS-i. Inmiddels zijn de scholen bezig met de uitvoer van de plannen. De uitgaven zullen vanaf 2023 plaatsvinden.

2.5.8 Ouderbijdragen

Binnen onze scholen vragen we ouders naar een vrijwillige ouderbijdrage om extra uitgaven te kunnen bekostigen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan specifieke vrijeschoolvakken zoals euritmie, euritmiebegeleiding, koorlessen, toneeluitvoeringen, etc. Hierbij wordt er soms aan halve klassen lesgegeven, zoals ook onder andere bij handwerken en handenarbeid. Wij communiceren duidelijk dat dit een vrijwillige ouderbijdrage betreft, waarbij leerlingen nooit uitgesloten worden van deelname aan desbetreffende activiteiten.

2.6 Risico's en risicobeheersing

Interne risicobeheersingssysteem

Voorjaar 2020 heeft Ithaka een risicobeleid opgesteld. Onderdeel van het risicobeleid is de risicoanalyse, hierbij zijn een groot aantal risico's in kaart gebracht op de gebieden Onderwijs, kwaliteit en identiteit, Personeel, Financiën, Huisvesting en ICT en Bestuur en organisatie. Als voorbeeld beschrijven we hieronder de uitwerking van het gebied Financiën. Wat zijn de risico's en welke beheersmaatregelen nemen we om de risico's zoveel mogelijk te beperken.

- Risico: Het aantal leerlingen daalt de komende jaren – Beheersmaatregel: Zorgen dat de onderwijskwaliteit goed blijft, positieve uitstraling van de scholen waardoor het aantal leerlingen weer groeit
- Risico: De bekostiging blijft achter bij de groei – Beheersmaatregel: Goede controle op nieuwe klassen en of scholen in verband met voorfinanciering. Maximaal drie nieuwe klassen per schooljaar starten
- Risico: De ouderbijdragen zijn lager dan begroot – Beheersmaatregel: Ouderbijdragen voorzichtiger begroten, communicatieplan maken voor ouders

- Risico: Tussenrapportages ontbreken of zijn van onvoldoende kwaliteit. Sturing op resultaten is onvoldoende – Beheersmaatregel: Maandelijke rapportage gesprekken met de directeuren over de financiële cijfers, hierdoor wordt de deskundigheid van de directeuren versterkt
- Risico: Een (meerjaren)liquiditeitsbegroting ontbreekt of is van onvoldoende kwaliteit– Beheersmaatregel: De liquiditeitsbegroting is altijd zichtbaar in de boekhouding
- Risico: Een (meerjaren)investeringsbegroting ontbreekt of is van onvoldoende kwaliteit – beheersmaatregel: De investeringsbegroting is onderdeel van de meerjarenbegroting
- Risico: Een AO/IC ontbreekt of is van onvoldoende kwaliteit – Beheersmaatregel: Financiën onderbrengen bij het administratiekantoor
- Risico: Geografische spreiding, kostenbeheersing groot onderhoud, Passend Onderwijs, decentralisaties bij overheid – beheersmaatregel: bestuurder is zichtbaar bij de verschillende gemeenten, samenwerkingsverbanden, overheid, PO-Raad. Daarnaast zijn de directeuren en het huisvestingsbureau ook goed zichtbaar bij met name gemeenten en samenwerkingsverbanden

Op dezelfde uitgebreide manier zijn ook de risico's en beheersmaatregelen van de overige gebieden zoals onder andere personeelszaken, onderwijskwaliteit en ICT uitgewerkt.

We vinden het belangrijk dat een aantal punten een vaste plek verdienen binnen onze organisatie zodat we altijd oplossingsgericht kunnen werken. Daarom worden evaluaties regelmatig besproken, creëren we draagvlak binnen het directeurenteam en spreken we mensen aan op ongewenst gedrag. We hebben per risico of risicogroep bepaald welk niveau acceptabel is. De maatregelen worden bepaald op basis van een inschatting van enerzijds het verwachte effect van de beheersmaatregel en anderzijds de kosten of inspanning die de beheersmaatregel vergt.

Naast de hierboven genoemde deelgebieden zijn er nog andere aspecten die het risicoprofiel van Ithaka bepalen. Denk hierbij bijvoorbeeld de fysieke afstand tussen de scholen (risicospreiding blijft mogelijk), veel verschillende gemeenten en samenwerkingsverbanden (bestuurder is goed zichtbaar bij zowel gemeenten als samenwerkingsverbanden) en de leerlingengroei (dankzij de vele vestigingen kan eventuele leerlingenkrimp gecompenseerd worden door de groei van de overige vestigingen). Bij het opstellen van de Risico Analyse hebben we ons vooral gericht op de vermijdbare en strategische risico's. De beheersmaatregelen worden tweejaarlijks geëvalueerd en indien van toepassing wordt er een update van de beheersmaatregelen gemaakt waardoor we altijd inspringen op de actuele situatie.

In aanvulling op de risicoanalyse zijn er beleidsafspraken gemaakt met de directeuren waardoor de risico's verder beperkt worden:

- De begroting is leidend voor de uitgaven die in het begrotingsjaar voorgenomen zijn
- De laatste jaren is er ingezet op toetsing van de betrouwbaarheid van de leerlingenprognoses. Dit zorgt ervoor dat de begroting beter aansluit bij de realiteit
- Er zijn beleidsafspraken over het minimale en maximale aantal leerlingen in een (nieuwe) klas
- Er is maandelijks overleg met de directeuren over de 'cijfers'. Hierbij ligt de aandacht met name op financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting op het gebied van personeel en exploitatie. Tevens bevorderen deze gesprekken het financiële inzicht van de directeur en de controle ten opzichte van de begroting
- Twee keer per jaar is er een gesprek tussen bestuurder, directeur en stafmedewerker financiën over de financiën van de school
- Twee keer per jaar is er een gesprek tussen bestuurder, directeur en stafmedewerker kwaliteit over de onderwijskwaliteit. Hierbij wordt steeds één speerpunt behandeld

- Definitieve formaties voor het nieuwe schooljaar worden besproken met de bestuurder, stafmedewerker personeelszaken en stafmedewerker financiën
- Nieuwe aanstellingen en tijdelijke uitbreidingen worden altijd geaccordeerd door de stafmedewerker personeelszaken
- Er vinden interne audits plaats voor de onderwijskwaliteit. Hieraan neemt ook altijd een collega-directeur deel
- Er is voldoende bufferliquiditeit aanwezig om onverwachte tegenvallers op te vangen
- De ontwikkelingen ten aanzien van onderhoudsverantwoordelijkheid voor de gebouwen en verdere ontwikkelingen vragen meer aandacht en expertise op het vlak van onderwijshuisvesting. Duurzaamheid is hierbij een belangrijke factor. In 2020 is overgestapt naar een extern bureau om de huisvesting voor Ithaka uit te voeren en te monitoren. Dit zorgt voor extra expertise binnen de stichting. Tevens zijn alle MJOP's geactualiseerd in 2020
- Gezien de geografische spreiding heeft Ithaka met zeven verschillende samenwerkingsverbanden te maken. De bestuurder is bekend met/bij alle samenwerkingsverbanden en er is bovenschools een goed overzicht van de financiële positie van de samenwerkingsverbanden en de te verwachten gelden voor de scholen. De middelen komen volledig ten goede aan de scholen
- Door de geografische spreiding heeft Ithaka met negen verschillende gemeenten te maken. De bestuurder is bekend met/bij alle gemeenten en bij gesprekken met de gemeente is de bestuurder en/of directeur aanwezig
- Bij gemeentegesprekken over huisvesting is naast de directeur of bestuurder ook een medewerker van het huisvestingsbureau aanwezig
- Het vrijeschoolonderwijs blijft groeien. Er zijn op meerdere plaatsen ouderinitiatieven. De bestuurder voert gesprekken met de direct betrokkenen van deze ouderinitiatieven. Deze ontwikkelingen maken dat Ithaka een periode tegemoet gaat waarin het vrijeschoolonderwijs verder ontwikkeld en versterkt kan worden

Het bestuur van de Stichting Vrijescholen Ithaka is verantwoordelijk voor de interne risicobeheersing en controlesystemen. We maken bij dit alles gebruik van verschillende instrumenten:

- Bij de beleidsvorming en evaluatie maken we zoveel mogelijk gebruik van de zogeheten Plan, Do, Check & Act-cyclus. Dit betekent bijvoorbeeld dat we beleidsplannen op gemeenschappelijk of op schoolniveau vertalen in gedetailleerde begrotingen
- Het speciaal voor Ithaka ontworpen dashboard (gereed mei 2023) dat in een oogopslag inzicht geeft in de organisatie en/of in de verschillende locaties
- Ons treasurybeleid en de voor treasury geldende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd in een treasurystatuut.
- De accountant controleert de rechtmatigheid van onze bestedingen en stelt een verklaring op bij de jaarrekening
- We hebben alle relevante financiële kaderafspraken vastgelegd

Op verzoek kunnen wij u het risicobeleidsplan toesturen.

3. Verantwoording financiën

Dit hoofdstuk bevat de verantwoording over de financiële staat van de stichting. Het geeft de belangrijkste financiële gegevens weer en is los van de jaarrekening te lezen. De eerste paragraaf gaat in op ontwikkelingen in meerjarig perspectief, de tweede paragraaf geeft een analyse van de staat van baten en lasten en de balans en in de laatste paragraaf komt de financiële positie van de stichting aan bod.

3.1 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief

3.1.1 Leerlingen

	Vorig jaar (T-1) 1-10-2021	Verslagjaar (T) 1-2-2022	T+1 1-2-2023	T+2 1-2-2024	T+3 1-2-2025
Aantal leerlingen	2585	2704	2796	2844	2893

Het leerlingenaantal blijft de komende jaren nog doorgroeien, hoewel de groei langzaam minder groot zal zijn. De komende jaren zal er nog één keer een nieuwe klas komen in Castricum (augustus 2024) en de uitgroei van de combinatieklassen scholen (Hillegom) zorgt in 2023 voor twee nieuwe klassen. Eén klas start in januari 2023 en één klas start in augustus 2023. De grootste uitdaging hierbij is het vinden van voldoende professionele leerkrachten.

3.1.2 FTE

Aantal FTE	Verslagjaar			
	(T)	T+1	T+2	T+3
	2022	2023	2024	2025
Directie/management	11,39	12,91	12,64	12,47
Onderwijzend personeel	142,72	142,81	140,25	140,57
Ondersteunend personeel	42,10	37,73	31,94	30,15

Het aantal fte in het verslagjaar is inclusief vervangers voor kort- en langdurige afwezigheid. De jaren daarna zijn deze vervangers niet meegenomen. Door de toekenning van de NPO gelden, zien we dat vanaf 2023 het aantal fte bij het onderwijsondersteunend personeel flink afneemt. Dit komt doordat er geen NPO gelden meer beschikbaar zijn na juli 2023. Naast minder onderwijsondersteunend personeel zien we ook een afname bij het onderwijzend personeel. Ook hierbij komt dit met name door de NPO gelden, die vanaf 1 juli 2023 niet meer beschikbaar zijn. Het onderwijzend personeel blijft stabiel in 2023 en neemt verder af vanaf 2024, ondanks dat er in 2023 nog drie nieuwe klassen starten.

Door de start van nieuwe klassen en natuurlijk verloop zullen er de komende jaren nieuwe leerkrachten nodig zijn. Voor het werven van nieuwe leerkrachten worden sinds enkele jaren kennismaking middagen georganiseerd voor belangstellende leerkrachten. Daarnaast proberen we via stageplaatsen, zij-instroom en overige initiatieven nieuwe personeelsleden aan ons te binden. Voor verdere informatie over personeel verwijzen we naar hoofdstuk 2.2 blz. 20.

3.2 Staat van baten en lasten en balans

3.2.1 Staat van baten en lasten

	Vorig jaar (T-1) - 2021	Begroting verslagjaar (T) - 2022	Realisatie verslagjaar (T) - 2022	T+1 - 2023	T+2 - 2024	T+3 - 2025	Verskil verslagjaar t.o.v. begroting	Verskil verslagjaar t.o.v. vorig jaar
BATEN								
Rijksbijdragen	17.519.180	17.078.070	19.256.900	19.546.920	18.752.800	19.074.810	2.178.830	1.737.720
Overige overheidsbijdragen	55.260	68.830	108.480	37.400	52.400	37.400	39.650	53.220
Baten werk in opdracht van derden	0	22.720	0	3.720	3.720	3.720	-22.720	0
Overige baten	766.820	768.800	918.300	770.890	765.350	772.850	149.500	151.480
TOTAAL BATEN	18.341.260	17.938.420	20.283.680	20.358.930	19.574.270	19.888.780	2.345.260	1.942.420
LASTEN								
Personeelslasten	14.909.970	15.520.700	16.756.540	17.151.260	16.864.180	16.844.960	-1.235.840	1.846.570
Afschrijvingen	216.110	223.460	259.950	270.790	273.080	258.520	-36.490	43.840
Huisvestingslasten	1.209.110	1.286.880	1.273.780	1.364.300	1.366.520	1.363.800	13.100	64.670
Overige lasten	1.187.450	1.307.180	1.329.570	1.538.700	1.454.920	1.426.590	-22.390	142.120
TOTAAL LASTEN	17.522.640	18.338.220	19.619.840	20.325.050	19.958.700	19.893.870	-1.281.620	-705.210
Saldo baten en lasten	818.620	-399.800	663.840	33.880	-384.430	-5.090	1.063.640	-154.780
Saldo financiële baten en lasten	-13.750	-10.900	-14.170	-12.900	-12.900	-12.900	-3.270	-420
Saldo buitengewone baten en lasten							0	0
TOTAAL RESULTAAT	804.870	-410.700	649.670	20.980	-397.330	-17.990	1.060.370	-155.200

- De belangrijkste verschillen in het resultaat van het verslagjaar t.o.v. begroting zijn:
  - De rijksbijdragen zijn € 2.178.830 hoger dan begroot. Dit komt door:
    - Normvergoeding formatie + € 531.906
    - Normvergoeding P&A + € 388.265
    - Bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters en schoolleiding + € 31.165
    - Rijksbijdragen SWV-formatie + €111.951
    - Meer groeibekostiging dan begroot + € 275.117
    - De overige subsidies zijn € 804.551 lager dan begroot. Dit grote verschil komt doordat de vordering op het ministerie begroot is op overige subsidies OCW terwijl het in de exploitatie bij de baten van de scholen in mindering is gebracht. Bij de baten zijn de werkelijk ontvangen bedragen geboekt. Het gaat hierbij om € 759.350. Daarnaast hebben we subsidies ontvangen die niet begroot waren. Dit betreft voornamelijk zij-instroom subsidie en subsidie lerarenbeurs. Deze baten worden ook weer meer uitgegeven bij de personele lasten
  - De overige overheidsbijdragen en subsidies zijn € 45.477 hoger dan begroot. Dit komt doordat we meer gemeentelijke bijdragen hebben ontvangen dan begroot. Dit betreft eerste inrichting bij twee scholen, terwijl er maar voor één school was begroot. Daarnaast heeft de SNS klas in Bergen € 13.833 subsidie ontvangen van de gemeenten Bergen en Alkmaar. Bovendien heeft de gemeente Alkmaar de achterstallige vergoeding gymlokalen 2020-2022 betaald € 23.766,84
  - Overige Baten werk iov derden zijn lager dan begroot omdat deze baten zijn geboekt op detachering personeel.
  - Overige baten zijn € 149.500 hoger dan begroot. Dit komt door verhuur € 29.637, detachering personeel € 53.222 en we zien hierbij dat de ouderbijdragen € 22.695 hoger zijn dan begroot.

Bovendien is er € 22.000 SOL subsidie ontvangen. Verder zijn er nog een groot aantal overige baten ontvangen, bijvoorbeeld door verhuur, visio en bazaars.

- De personele lasten zijn € 1.235.840 hoger dan begroot. Dit komt door:
  - Lonen en salarissen + €1.155.805. Hierbij zijn de niet begrote uitkeringslasten verrekend. De overschrijding komt met name door de CAO salarisverhogingen.
  - De overige personele lasten zijn hoger dan begroot € 80.036. Dit betreft de volgende afwijkingen ten opzichte van de begroting:
    - Overige personele lasten € 70.331 lager dan begroot. Dit betreft transitiekosten en leer-werk traject. De uitgaven zijn er wel geweest, maar zijn op andere grootboekrekeningen weggeboekt zoals lonen en salarissen
    - Scholing € 63.343 hoger dan begroot. Door inzet op verdere professionalisering zijn de scholingskosten hoger dan begroot.
    - Personeel en Arbeidsmarktbeleid € 64.111 hoger dan begroot. Hiervan komt € 43.132 ten laste van besparing werkhervattingskas. Dit zien we niet rechtstreeks terug in de exploitatie, wel neemt ons percentage WHK verder af waardoor we minder premie betalen
    - Arbo Dienstverlening € 21.090 lager dan begroot
- De afschrijvingen zijn hoger dan begroot + € 36.490 Dit komt door:
  - Er waren extra investeringen mogelijk ten laste van de NPO subsidie
- De huisvestingslasten zijn lager dan begroot € 13.100. Dit komt vooral door:
  - Lagere huurkosten dan begroot + € 13.067. Dit betreft de gebruikersvergoeding voor scholen die nog niet in eigendom zijn
  - Dagelijks onderhoud € 22.612 lager dan begroot. Aan de andere kant zijn de overige huisvestingslasten € 24.532 hoger dan begroot
  - De kosten voor energie en water zijn lager dan begroot € 2.033. Dankzij de aansluiting bij Energie voor Scholen zijn de energieprijzen in 2022 niet extra verhoogd.
- De overige lasten zijn hoger dan begroot € 22.390. De grootste verschillen zijn:
  - Overige beheerslasten - € 79.758. Een groot deel van de overige beheerslasten zijn bovenschoolse posten. Deze zijn wel uitgegeven, maar afgeboekt op andere grootboeknummers
  - ICT-licenties + € 50.236, de ICT-verbruikskosten zijn € 15.412 lager dan begroot
  - Verbruiksmateriaal onderwijs + € 21.547. Dit komt voor een groot deel ten laste van NPO gelden.
  - IB-materiaal € 10.816 lager dan begroot. Dit staat voor een groot deel bij verbruiksmateriaal onderwijs
  - Kopieerkosten + € 17.066. Dit komt vooral door eenmalige kosten bij de overgang naar een andere leverancier. Hierbij zijn installatiekosten bijvoorbeeld al voor de gehele contractperiode betaald € 9.756
- De belangrijkste verschillen van het resultaat in het verslagjaar t.o.v. voorgaand jaar zijn:
  - Rijksbijdragen, we hebben in 2022 in totaal € 1.737.720 meer ontvangen dan in het voorgaande jaar. Een groot deel hiervan is te verklaren door de toegekende NPO-gelden die in 2022 zijn ontvangen, in 2021 hebben we voor vijf maanden NPO-gelden ontvangen, in 2022 voor twaalf maanden. Daarnaast is er door de groei van het aantal leerlingen meer geld ontvangen dan in het voorgaande verslagjaar 2021. En bovendien is er een flinke compensatie voor de rijksbaten ontvangen.
  - De overige overheidsbijdragen zijn hoger dan in het vorige verslagjaar + € 53.220. Dit komt doordat er meer geld is ontvangen voor eerste inrichting nieuwe groepen. Daarnaast is er een nabetaling

ontvangen van de Gemeente Alkmaar voor vergoeding gebruik gymzaal van € 23.766 voor de periode 2020-2022.

- Ook de overige baten zijn hoger dan in het vorige verslagjaar. Dit komt door een aantal subsidies voor SOL (samen opleidend leren), en voor de Samen Naar School klas die in het voorgaande jaar niet ontvangen zijn. Daarnaast is er ongeveer € 100.000 meer vrijwillige ouderbijdrage ontvangen dan in 2021. Dit komt onder andere door de groei van het aantal leerlingen.
- Personeelslasten zijn hoger dan in het vorige verslagjaar. Dit komt door de groei van het aantal leerlingen, waardoor er nieuwe extra klassen en personeel nodig is. Daarnaast zijn de salariskosten flink verhoogd in 2022.
- Afschrijvingen zijn in 2022 hoger dan in 2021. Door de toegekende subsidiegelden zijn er extra investeringen gedaan, met name op het gebied van ICT en leermethodes.
- De huisvestingslasten zijn hoger dan in 2021. In totaal € 64.670, dit zien we vooral terug bij gas, water, licht + € 40.000
- De overige lasten zijn hoger + € 142.120 dan in het vorige verslagjaar. Dit komt onder andere door:
  - Verbruiksmateriaal + € 38.260, dit komt grotendeels ten laste van NPO.
  - Schoolse activiteiten + € 22.000, dit komt met name omdat in het vorige verslagjaar minder uitstapjes en schoolkampen hebben plaatsgevonden door de coronapandemie.
  - ICT-licenties zijn in 2022 veel hoger dan in het vorige verslagjaar. Verschil € 30.000.
- De belangrijkste ontwikkelingen in de meerjarenbegroting zijn:
  - Door de groei van het aantal leerlingen zullen de baten de komende jaren verder toenemen.
  - Door de nieuwe vereenvoudigde bestrijdingsstructuur krijgt Stichting Vrijescholen Ithaka minder bestrijding. De gemiddelde Gewogen Leeftijd bij Ithaka is hoger dan het gemiddelde binnen het Primair Onderwijs. Daardoor ontvangt de stichting ongeveer € 650.000 minder bestrijding dan voorheen onder gelijkblijvende omstandigheden. Dit wordt in vier jaar tijd afgebouwd van 25% minder bestrijding in 2023, 50% minder bestrijding in 2024, 75% minder bestrijding in 2025, 100% minder bestrijding in 2026. Dit betekent dat er bezuinigd moet worden de komende jaren. In de praktijk blijkt dit uit de volgende punten:
    - Alle benoeming die betaald zijn vanuit de NPO gelden worden uiterlijk 1-8-2023 beëindigd
    - Er wordt bezuinigd op de inzet van het onderwijsondersteunend personeel, zoals klassenassistenten en conciërges
    - Er is geen geld beschikbaar voor het opleiden van toekomstige leerkrachten, zoals het Ithaka leer-werk traject
  - Doordat het aantal leerlingen nog steeds fors toeneemt en daardoor meer baten genereerd, is het dankzij bovenstaande maatregelen en de groei gelukt om een aanvaardbare (meerjaren)begroting op te stellen.
  - Gedurende de periode augustus 2023 tot en met juli 2025 zijn uitgaven van NPO-gelden opgenomen in de begroting. Tot en met december 2022 is er € 600.000 nog niet uitgegeven van de beschikbaar gestelde NPO-gelden. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de grote personeelsschaarste in het onderwijs. In de meerjarenbegroting zijn deze uitgaven opgenomen in de periode 2023 t/m 2025. In het overzicht hieronder is het verschil te zien in de begroting met of zonder NPO-subsidie.

	2022		2023		2024		2025	
	begroting	resultaat	begroting met NPO	begroting zonder NPO	begroting met NPO	begroting zonder NPO	begroting met NPO	begroting zonder NPO
04NH (270-203) Bergense Vrije School	98.742	172.465	57.153	14.016	-13.773	23.563	-19.780	-538
06QZ (270-208) Westfrieze Vrijeschool Parcival	31.281	35.945	30.430	22.981	14.243	14.243	7.401	7.401
06RD (270-210) Vrijeschool Zaanstreek	64.746	74.179	99.898	116.210	59.223	66.568	57.503	61.740
09DF (270-205) Vrijeschool Kennemerland	49.323	118.756	22.592	33.252	-40.311	15.146	12.137	24.125
09NN00 (270-201) Rudolf Steinerschool Alkmaar	224	30.337	-24.088	-9.979	-44.107	12.512	16.763	45.074
09NN01 (270-202) Vrijeschool de Sterrenzanger	74.190	160.282	-10.467	5.553	-35.633	6.782	-11.388	5.168
09ZG00 (270-204) Rudolf Steinerschool Haarlem	17.660	-6.688	74.978	53.085	-37.853	2.673	-56.129	-35.866
09ZG01 (270-214) Duitslandlaan	-35.670	-63.455	2.552	-2.895	6.793	12.995	9.902	9.902
24RA (270-209) Waterlandschool	-10.261	-13.521	919	1.918	-22.877	-17.700	107.978	110.566
24RB (270-206) De Toermalijn	-49.635	26.373	-128.782	-161.955	-145.969	-137.753	-50.479	-46.371
31FK (270-212) Vrijeschool Castricum	13.999	140.351	25.948	17.240	27.215	27.215	-24.047	-24.047
31RX00 (270-211) Kleverpark	17.934	40.794	23.434	6.153	-30.728	-17.677	-27.240	-20.715
31RX01 (270-213) De Lindeboom	65.519	99.596	-70.406	-87.272	-87.316	-63.935	-33.110	-20.769
41296 (270-950) Ithaka	9.410	-37.424	117	117	1.795	1.795	7.206	7.206
41296 (270-999) Ithaka	-758.169	-63.296	-83.299	5.698	-48.038	-8	-14.706	9.309
Bedrijfsresultaat	-410.707	714.694	20.979	14.122	-397.336	-53.581	-17.989	132.185

3.2.2 Balans in meerjarig perspectief

	Realisatie vorig jaar T-1 - 2021	Realisatie verslagjaar T - 2022	Begroting T+1 - 2023	Begroting T+2 - 2024	Begroting T+3 - 2025
ACTIVA					
VASTE ACITVA					
Immateriële vaste activa					
Materiële vaste activa	1.839.400	2.075.150	2.176.060	1.988.980	1.782.210
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	1.839.400	2.075.150	2.176.060	1.988.980	1.782.210
VLOTTENDE ACTIVA					
Vorraden	0	0			
Vorderingen	361.750	290.390	265.390	265.390	265.390
Kortlopende effecten	0	0	0	0	0
Liquide middelen	2.443.790	3.785.580	3.520.050	3.148.030	3.225.070
Totaal vlottende activa	2.805.540	4.075.970	3.785.440	3.413.420	3.490.460
TOTAAL ACTIVA	4.644.940	6.151.120	5.961.500	5.402.400	5.272.670
PASSIVA					
EIGEN VERMOGEN					
Algemene reserve	1.642.570	1.537.240	1.558.220	1.160.890	1.142.900
Bestemmingsreserves	0	600.000	600.000	600.000	600.000
Overige reserves en fondsen	147.000	302.000	302.000	302.000	302.000
Totaal eigen vermogen	1.789.570	2.439.240	2.460.220	2.062.890	2.044.900
VOORZIENINGEN	728.200	761.830	545.630	377.260	250.780
LANGLOPENDE SCHULDEN	28.250	19.260	10.260	1.260	0
KORTLOPENDE SCHULDEN	2.098.920	2.930.790	2.945.390	2.960.990	2.976.990
TOTAAL PASSIVA	4.644.940	6.151.120	5.961.500	5.402.400	5.272.670

- De belangrijkste mutaties in de balansposten in het verslagjaar t.o.v. het voorgaande jaar zijn:
  - De materiele vaste activa zijn toegenomen ten opzichte van het voorgaande verslagjaar. Dit komt met name doordat er extra investeringen zijn gedaan op het gebied van ICT en leermiddelen
  - De liquide middelen zijn in 2022 opnieuw toegenomen.
    - Dit komt enerzijds doordat er door het Ministerie opnieuw te veel geld is overgemaakt voor het nieuwe brinnummer 31RX dat is ontstaan uit een verzelfstandiging van een nevenvestiging. DUO betaalt eerst voor de nieuwe school uit (augustus tot en met december) voor bijna 400 leerlingen en herzielt dit pas in januari van het volgende kalenderjaar door de dubbele leerlingen bij de voormalige hoofdvesting er weer af te trekken. De herziening heeft in januari 2022 plaatsgevonden, daarbij is een deel niet ingehouden. Ook bij de herziening bekostiging 2021-2022 lijkt er te veel geld overgemaakt te zijn. In de boekhouding is het te veel betaalde bedrag in de balans opgenomen, maar het geld is wel onderdeel van de liquide middelen.
    - Daarnaast zijn niet alle ontvangen subsidie gelden al uitgegeven in 2022. Denk hierbij aan € 600.000 NPO gelden en € 340.000 subsidie basisvaardigheden.

De overige reserves en fondsen nemen toe omdat een deel van het resultaat 2022 wordt toegevoegd aan het privaat vermogen. Het betreft hier de huuropbrengsten van de kinderopvang organisaties die gebruik maken van onze scholen en een klein deel ouderbijdrage. Doordat er minder nieuwe klassen starten (er zijn nog slechts 2 groeischolen binnen de stichting), hoeft er ook minder voorgefinancierd te worden. Dit merken we bij het opstellen van de begrotingen, steeds meer scholen kunnen een sluitende begroting opstellen. Voor de stichting is het fijn dat de liquiditeit op niveau is.

- De belangrijkste ontwikkelingen in de meerjarenbalans zijn:
  - In de meerjarenbalans zien we de algemene reserve toenemen door het positieve resultaat van 2022. Hierbij worden de private middelen de komende jaren verhoogd, zodat het mogelijk is om uit eigen middelen extra vierkante meters te bouwen voor bijvoorbeeld kinderopvang.
  - De voorziening onderhoud neemt iets toe in 2022 en zal de komende jaren afnemen. Totdat het wetsbesluit met betrekking tot de onderhoudsvoorziening is vastgesteld, blijven we doorgaan met de huidige manier van registreren. We houden de berichtgeving omtrent dit onderwerp goed in de gaten zodat we tijdig stappen kunnen ondernemen bij een wijziging.
- Wat zijn de belangrijke toekomstige investeringen en uitgaven vanuit de voorzieningen?
  - De nieuwe MJOP's die in 2020 zijn opgesteld worden de komende jaren verder uitgewerkt en opgevolgd. De Rudolf Steinerschool in Alkmaar krijgt in 2024 een grote renovatie. Dit betekent dat er momenteel alleen de noodzakelijke onderhoudsplannen worden uitgevoerd. Ook op andere locaties staan verbouwingen of renovaties op de agenda. Dit kan mogelijk van invloed zijn op de uitvoering van de onderhoudsplannen.

3.3 Financiële positie

3.3.1 Kengetallen

Hieronder zien we een tweetal overzichten met betrekking tot de kengetallen binnen onze stichting, inclusief signaleringswaarden.

De kengetallen zijn hoger dan de signaleringsgrens en maken dat we de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

Stichting Vrijescholen Ithaka heeft geen bovenmatige reserves.

Signaleringswaarde	2021	2022	2023	2024	2025
Totale baten	18.341.310	20.283.670	20.358.931	19.574.269	19.888.775
Aanschafwaarde gebouwen	625.440	684.940	684.940	684.940	684.940
Boekwaarde resterende MVA	1.420.850	1.587.800	1.587.800	1.587.800	1.587.800
Omvangafhankelijke rekenfactor	917.070	1.014.180	1.017.950	978.710	994.440
= Normatief publiek vermogen	2.963.360	3.286.920	3.290.690	3.251.450	3.267.180
Feitelijk publiek eigen vermogen	1.642.570	2.292.230	1.915.874	1.915.874	1.897.886
Bovenmatige reserves	-1.320.790	-994.690	-1.374.816	-1.335.576	-1.369.294

Kengetallen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Signalering
Solvabiliteit 2	54%	52%	50%	45%	44%	Ondergrens: < 30%
Weerstandsvermogen	10%	12%	12%	11%	10%	Ondergrens: < 5%
Liquiditeit	1,34	1,39	1,29	1,15	1,17	Ondergrens: 1.5 (bij totale baten onder € 3 mln) 1.0 (bij totale baten tussen € 3mln en €12mln) 0,75 (bij totale baten boven €12 mln)
Rentabiliteit	4,4%	3,2%	0,1%	-2,0%	-0,1%	Afhankelijk van reservepositie van het schoolbestuur
Reservepositie (o.b.v. signaleringswaarde OCW)	-0,07	-0,06	-0,08	-0,08	-0,08	Bovengrens: > 0

3.3.2 De ontwikkelingen rond contractactiviteiten en zogeheten derden activiteiten

Naast de baten vanuit het Ministerie en het samenwerkingsverband ontvangt de stichting middelen in verband met de verhuur van gedeelten van onze locaties. Dit gaat in de regel om onderwijs gerelateerde activiteiten (denk aan kinderopvang, BSO, etc.). Jaarlijks, ten tijde van het opstellen van de begroting worden de verwachte baten doorgenomen.

Een andere inkomstenbron betreft detacheringen. Wij zijn altijd op zoek naar de beste plek voor onze medewerkers en in een enkel geval liggen die buiten onze stichting. Met de baten zal, indien nodig en mogelijk, gezocht worden naar een vervanger.

3.3.3 Reservepositie

Dankzij een grote inzet van alle betrokkenen zijn we erin geslaagd een financieel stabiele situatie te krijgen voor de stichting. Echter, per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetswijziging vereenvoudigd. Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd. Voor onze stichting betekent dat een forse daling van de Rijksbijdragen met name door de hoge Gewogen Gemiddelde Leeftijd (GGL) binnen onze stichting. Deze gemiddelde GGL bij Ithaka is 43,6. Dit ligt vier jaar boven de gemiddelde Nederlandse GGL. Op basis van de huidige situatie bedraagt de daling van de baten ongeveer € 650.000 in 2026. Door de overgangsregeling zal het eerste jaar nog meevallen, maar vanaf het tweede jaar heeft deze bekostigingsstructuur al een forse invloed.

Daarnaast zijn schoolbesturen bij overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/23. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 759.350.

Voorzichtigheidshalve is dit bedrag niet als vordering op de balans per 31 december 2022 opgenomen.

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts “een boekhoud-technische correctie is aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging”. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties. Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 230 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit

bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met ruim 220 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog en is niet bekend wanneer hierin uitspraak volgt.

Doordat het aantal leerlingen nog steeds bovenmatig groeit en daardoor meer baten genereert, is het gelukt om een aanvaardbare meerjarenbegroting op te stellen voor de periode 2023-2026. Hiervoor waren extra bezuinigingen noodzakelijk, alleen de groei van het aantal leerlingen is onvoldoende om de daling in de baten op te vangen. Bezuinigingen die zijn doorgevoerd zijn:

- Alle benoemingen die betaald zijn vanuit de NPO gelden worden uiterlijk 1-8-2023 beëindigd
- Er wordt bezuinigd op de inzet van het onderwijsondersteunend personeel, zoals bijvoorbeeld klassenassistenten, onderwijsassistenten en conciërges
- Er is onvoldoende geld beschikbaar voor het opleiden van toekomstige leerkrachten. De komende jaren is er 12 fte nieuw personeel door natuurlijk verloop. Een groot probleem, mede door het grote lerarentekort in de randstad. Een mogelijke extra impuls hierbij is het Ithaka leer-werk traject. Dit traject is ingezet in 2020. Door de bezuinigingen kunnen we geen nieuw traject meer starten, tenzij we verder interen op ons eigen vermogen

Verder blijven we voortgaan zoals we de laatste jaren hebben ingezet:

- We proberen zoveel mogelijk Interim-personeel te vermijden
- De investeringen worden gemaximaliseerd
- Daar waar mogelijk wordt de inzet van met name het onderwijsondersteunend personeel teruggebracht conform de kengetallen zoals deze stichting breed zijn vastgesteld.

Bijlagen

4.1 Bijlage 1 – Scholen op de kaart

04NH – Adriaan Roland Holtschool – Bergen

- Schoolwebsite: <https://www.arhbergen.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/9902/Adriaan-Roland-Holtschool-ob?school=9902&presentatie=1&sortering=2>

06QZ – Westfriese Vrijeschool Parcival – Hoorn

- Schoolwebsite: <https://www.parcival-hoorn.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/zoeken?q=nachtegaal%20146,%201628%20dj%20hoorn,%20nederland&presentatie=1&sortering=2>

06RD – Vrije School Zaanstreek – Zaandam

- Schoolwebsite: <https://www.vrijeschoolzaanstreek.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/22853/Vrije-School-Zaanstreek?woonplaats=zaandam&presentatie=1&sortering=2>

09DF – Vrije School Kennemerland – Haarlem

- Schoolwebsite: <https://www.vskennemerland.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/22855/Vrije-School-Kennemerland?school=22855&presentatie=1&sortering=2>

09NN – Rudolf Steinerschool Alkmaar

- Schoolwebsite: <https://www.rsteinerschool.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/5990/Rudolf-Steinerschool?school=5990&presentatie=1&sortering=2>

09NN – De Sterrenzanger Oudorp (nevenvestiging)

- Schoolwebsite: <https://www.desterrenzanger.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/23201/VS-de-Sterrenzanger?school=23201&presentatie=1&sortering=2>

09ZG – Rudolf Steinerschool Haarlem en locatie Aziëweg (dislocatie)

- Schoolwebsite: <https://www.rsschool.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/23243/Rudolf-Steinerschool?school=23243&presentatie=1&sortering=2>

24RA – Waterlandschool Purmerend

- Schoolwebsite: <https://www.waterlandschool.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/22859/Waterlandschool?school=22859&presentatie=1&sortering=2>

24RB – Toermalijn Hillegom

- Schoolwebsite: <https://www.de-toermalijn.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/22861/De-Toermalijn-Vrije-School-voor-de-Bollenstreek?school=22861&presentatie=1&sortering=2>

31FK – Vrijeschool Castricum

- Schoolwebsite: <https://www.vrijeschoolcastricum.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/24789/Vrije-school-Castricum?school=24789&presentatie=1&sortering=2>

1RX – Vrije School Kleverpark – Haarlem en Vrije School de Lindeboom (dislocatie)

- Schoolwebsite: <https://www.vskleverpark.nl/>
- Scholen op de kaart:
<https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/24439/Vrije-School-Kleverpark?school=24439&presentatie=1&sortering=2>

4.2 Bijlage 2 – Overzicht functies en benoemingen RvT leden

Marcel Fortuin

Profiel: financiën & compliance

Commissie: audit en remuneratie

Hoofd- en nevenfuncties:

- Teamleider en docent InHolland Alkmaar
- Docent Hogeschool Amsterdam
- ZZP'er financiële en administratieve dienstverlening & compliance
- Lid RvT/vz Auditcie Stichting GHW
- Lid RvT/vz Auditcie Stichting SIG
- Lid RvT/vz Auditcie Stichting Present
- Lid RvC/vz Auditcie Kloek BV

Warner Immink

Profiel: onderwijskwaliteit

Commissie: Kwaliteit & Innovatie

Hoofd- en nevenfuncties:

- ZZP
- Eigenaar Rake Interventies, HRD advies rond lerende organisaties

Francien Kleemans

Profiel: onderwijskwaliteit en vrijeschool identiteit

Commissie: Kwaliteit & Identiteit

Hoofd- en nevenfuncties:

- Teamleider, docent en mentor Hogeschool Leiden, afdeling Vrijeschool Pabo

Remco van Duuren

Profiel: financiën en ondernemerschap

Commissie: audit

Hoofd- en nevenfuncties:

- DGA Logis.P Holding B.V. / Logis.P B.V. / Logis.P Deutschland GmbH / Promed B.V.
- DGA R. van Duuren Beheer B.V.
- DGA Sunhill Management B.V.
- Bestuurslid Stichting Projecten Kiwanis Zeist-Kromme Rijn Kiwanis
- Bestuurslid Stichting ter Behartiging van Belangen van de Luchtvaartgroep Zeist
- Bestuurslid Stichting Omgangshuis Zeist

Erik Steenbakkers

Profiel: financiën en ondernemerschap

Commissie: audit

Hoofd- en nevenfuncties:

- Algemeen directeur Holland Fit B.V.
- Lid bestuur branchevereniging NVvPG

4.3 Bijlage 3 – Jaarverslag GMR Stichting Vrijescholen Ithaka 2022

Bezetting GMR

Personeelsgeleding

- Wilfra Marseille (VS Kennemerland en VS Kleverpark) – Vice voorzitter / secretaris;
- Wilbert van Duin (Rudolf Steinerschool Haarlem) (tot eind schooljaar 2021/2022);
- Wieteke van Hemert (Rudolf Steiner Alkmaar en De Sterrenzanger);
- Josefien van Geluk (Adriaan Holtschool);
- Monique van Zurk (Waterlandschool);
- Nienke Kortekaas (Waterlandschool) (tot eind schooljaar 2021/2022);
- Rebecca Bergman (VS Parcival).

Oudergeleding

- Soon-Duk Jonkhoff (Rudolf Steiner Alkmaar en De Sterrenzanger) – Voorzitter t/m Mei 2022;
- Maarten Claassen (VS Kennemerland en VS Kleverpark);
- Hendrik Maryns (Rudolf Steinerschool Haarlem) (tot eind schooljaar 2021/2022);
- Jenny Morrice en Bo Jacobs (Waterlandschool);
- Marcel Zonneveld (VS Castricum) – Voorzitter vanaf Mei 2022;
- Paul de Wit (VS Parcival) (tot eind schooljaar 2021/2022);
- Wouter Hakhof (VS Parcival) (tot eind schooljaar 2021/2022);
- Mariette Lodder (VS Toermalijn) (vanaf April 2022);
- Robert Houtenbos (VS De Sterrenzanger) (vanaf November 2022).

GMR-vergaderingen

De vergaderingen hebben, na de verlichting van de corona maatregelen, weer fysiek plaatsgevonden dit jaar. Door de vergaderingen bij het stafbureau van Ithaka te houden, kunnen GMR leden, waar nodig, via een online verbinding aansluiten bij de fysieke vergaderingen.

Ook is dit jaar veelvuldig gebruik gemaakt van de financiële werkgroep om financiële stukken (jaarrekening, begroting, kaderbrief, voor het jaar 2023) voor te bereiden en namens de GMR advies uit te brengen richting Ithaka. Alle GMR-leden ontvangen de stukken en kunnen altijd input leveren en bij de bijeenkomsten aansluiten. De financiële werkgroep heeft 4 leden, waarvan 3 ook in de GMR zitten.

Ondersteuning

Het gehele jaar zijn de notulen verzorgd door een externe ondersteuner. Daarnaast wordt de GMR ondersteund door het stafbureau van Ithaka. De hulp vanuit het stafbureau Ithaka heeft betrekking op hulp voor communicatie buiten de GMR richting bijvoorbeeld de MR-en van de verschillende scholen en het helpen met opzetten van specifieke documenten, bijvoorbeeld declaratie reis/parkeer kosten voor de GMR leden en extra documenten voor de GMR statuten en reglementen.

Verandering GMR voorzitter

Eind van het schooljaar 2021/2022 is het GMR voorzitterschap binnen de GMR overgegaan op Marcel Zonneveld (ouder Vrijeschool Castricum). Marcel is unaniem gekozen tot voorzitter, vanuit de GMR geleding.

Bestuur

Tijdens het open gedeelte van de GMR-vergaderingen is de bestuurder van Ithaka, Marin van Wijnen, aanwezig geweest. Zij heeft de ontwikkelingen en documenten die vanuit de stichting naar de GMR zijn

gegaan toegelicht en vragen beantwoord. De bestuurder was ook aanwezig bij het overleg met de RvT in Oktober 2022 in verband met de interactie over het gespreksonderwerp; beleidsplan voor Ithaka.

Raad van Toezicht

Alleen in oktober hebben de GMR en RvT gezamenlijk vergaderd, hierbij was ook de bestuurder van Ithaka aanwezig, bij uitzondering. Mede door de thema sessie over inclusie en diversiteit in April 2022 en dat de RvT daar ook aanwezig was, was er besloten om niet nog eens een apart overleg tussen de GMR en RvT in te plannen.

Tijdens de vergadering van oktober was het gespreksonderwerp vooral toegespitst op het beleidsplan van Ithaka, welke eens in de 4 jaar moet worden herzien/bijgewerkt.

School inspectie bezoek

In april en de maanden daarna is de schoolinspectie op bezoek geweest bij Ithaka en een aantal scholen, vallend onder de stichting Ithaka. Hierbij heeft de schoolinspectie gesprekken gevoerd met het bestuur van Ithaka en ook een vertegenwoordiging vanuit de GMR. Dit had vooral als doel om te bepalen wat er goed gaat bij Ithaka en waar er nog verbeterpunten zijn. Deze bezoeken en overleggen met de schoolinspectie werd vooral positief benaderd vanuit Ithaka en de GMR.

Het doel vanuit de inspectie was om te kijken naar de leeropbrengsten, taal en burgerschap en de financiële status van Ithaka. De schoolinspectie was tevreden over het bestuur van Ithaka. De conclusie was dat het bestuur goed zicht heeft op de kwaliteit van de scholen. Zij zijn positief over het proces dat is doorlopen in de afgelopen jaren, een Vrijeschool anno 2020.

Het bestuur gaat aan de slag met de adviezen m.b.t. werken aan integratie van alle beleidsplannen en documenteren van specifieke rollen en verantwoordelijkheden. De adviezen op schoolniveau betreffen onderwerpen als; Gebrek aan inzicht onderwijskwaliteit per leerling, didactische vaardigheden en klassenmanagement. Er is onvoldoende op papier vastgelegd wat op leerling niveau nodig is. Deze punten worden al in het kwaliteitskader meegenomen.

Thema avond Inclusie en Diversiteit

In april 2022 is er samen met een GMR lid een thema avond vanuit Ithaka georganiseerd betrekking hebbend op Inclusie en Diversiteit. Zowel ouders, leerkrachten, directeuren, GMR als de RvT waren van harte welkom en er was ook een goede opkomst van de mensen. De avond was zeer geslaagd met goede input vanuit alle aanwezigen met meerdere goede vervolgpunten om dit thema onder de aandacht te blijven houden. Tevens werd het duidelijk dat er op meerdere scholen al activiteiten lopen om zo goed mogelijk om te gaan met inclusie en diversiteit. Het plan is om dit thema levend te houden door op gepaste momenten in de toekomst dit onder een ieders aandacht te brengen.

Begroting stichting Ithaka

De GMR heeft, met inbreng van vele aangesloten MR-en, advies geleverd over de begroting 2023. De GMR adviseert positief over de begroting 2023. Er ligt een degelijke begroting en het financieel bewustzijn in de organisatie blijft groeien. Het blijft van belang goed grip te houden op de financiële situatie gezien onzekere ontwikkelingen.

Gezien de nieuwe begrotingsmethodiek was het lastig de nieuwe begroting voor 2023 in te richten. Op solidariteit is, in tegenstelling tot het uitgangspunt in de kaderbrief, besloten tot een meer pragmatische invulling. Onzekerheid zit er op liquiditeit en weerstandsvermogen ondanks dat deze minder laag wordt door de positieve resultaten over 2021 en 2022.

Van de scholen zijn nog niet alle (mogelijke) huisvestingsplannen geland in de begroting, dit kan voor extra uitgaven zorgen. Belangrijk dus dat er maandelijks gestuurd blijft worden op de financiën. Het sturen op hogere leerlingen aantallen en begroten op kerngetallen blijft goed.

De GMR blijft graag doorwerken in de huidige werkwijze met het bestuur van Ithaka om het begrotingsproces te doorlopen. Tevens geeft de GMR enkele verbeterpunten mee voor het begrotingsproces 2024:

- Zicht op input MR-en van scholen op de begroting ontbreekt
- Formatieplan behandelen in de GMR (mei 2023)

Beleidsplan Ithaka

Eind van 2022 is er vanuit Ithaka gestart met het beleidsplan voor de komende periode. Dit is een langdurig en belangrijk proces, omdat het beleidsplan de koers aangeeft waarheen Ithaka, samen met de scholen, wil gaan en wat er bereikt wil worden. Dit proces zal ook een deel van 2023 in beslag nemen. De GMR wil hier ook graag bij betrokken zijn en zal regelmatig richting de bestuurder van Ithaka hierover navraag doen. Eventuele betrokkenheid vanuit de GMR zal in 2023 plaatsvinden.

Belangrijke ontwikkelingen 2022

Vanuit de GMR

De GMR probeert zich meer te profileren en meer gestructureerd te werken. Een aantal punten daarvan zijn:

- Communicatie richting de ouders, MR-en, directeuren en RvT door de agenda's en verslagen van de GMR overleggen te delen. Alsmede ook een korte samenvatting van het overleg, binnen een paar weken na een GMR overleg, te delen met de RvT en de scholen;
- Specifieke mailadressen voor de GMR ouder geleding, zodat de overdracht makkelijker gaat en het archief van de mails goed bewaard blijft;
- Elk GMR lid heeft een geheimhoudingsverklaring ondertekend, zorgdragend dat specifieke, vertrouwelijke informatie niet buiten de GMR wordt besproken of gedeeld;
- Door verandering van GMR voorzitterschap worden de GMR reglementen en statuten bijgewerkt;
- GMR ouder geleding heeft besloten om geen vrijwilligers bijdrage te willen ontvangen vanuit Ithaka. Maar in overleg is wel besloten om de reis- en parkeerkosten wel te vergoeding voor zowel de personeels- als de oudergeleding. Hiervoor is vanuit Ithaka een goede procedure voor opgezet.

Belangrijkste besluiten 2022

- Integraal Kind Centrum (IKC) Toermalijn (Hillegom) (instemming GMR);
- Samenwerking Vrijeschool Amersfoort (instemming GMR);
- Aangepaste reiskosten beleid (instemming P-geleding);
- Verlengde arm constructie bedrijfsarts (instemming P-geleding);
- Begroting 2023 (Advies door GMR).

A2 Instellingsgegevens

Algemene gegevens

Bestuursnummer : 41296
Naam instelling : Stichting Vrijescholen Ithaka

Adres : Wouwermanstraat 49 a
Postadres : Postbus 92, 2050 AB, Overveen
Postcode : 2023 XD
Plaats : Haarlem
Telefoon : 023-5272550
E-mailadres : Finance@ithaka.nl

Contactpersoon : Mevrouw C. Piepers
Telefoon : 023-5272550

BRIN-nummer

09NN00 : Rudolf Steinerschool Alkmaar
09NN01 : Vrije School De Sterrenzanger
04NH : Adriaan Roland Holtschool
09ZG00 : Rudolf Steiner Haarlem
09DF : Vrije School Kennemerland
24RB : De Toermalijn VS Bollenstreek
06QZ : Westfrieze VS Parcival
24RA : Waterlandschool
06RD : Vrije School Zaanstreek
31RX00 : Kleverpark
31FK : Vrijeschool Castricum
31RX01 : De Lindeboom
09ZG01 : Rudolf Steiner Haarlem Duitslandlaan

Stichting Vrije Scholen Ithaka

Jaarverslag 2022

B Jaarrekening 2022

B1 Grondslagen

Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de stellende uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Dit betreft richtlijn RJk C1 voor Kleine organisaties-zonder-winststreven / Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering van activa en verplichtingen plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover deze op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Groepsverhoudingen

Stichting Vrijescholen Ithaka te Haarlem staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens van Stichting Kinderopvang Ithaka opgenomen. In laatstgenoemde stichting heeft het bestuur van Stichting Vrijescholen Ithaka namelijk overheersende zeggenschap.

Activiteiten

Stichting Vrijescholen Ithaka te Haarlem voert het bevoegd gezag over tien scholen voor basisonderwijs, verspreid over Noord Holland.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire bestuursleden, andere sleutelfunctionarissen in het management

van Stichting Kinderopvang Ithaka en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Vergelijkende cijfers

De cijfers van 2021 zijn waar nodig geherrubriceerd teneinde vergelijking met de cijfers van 2022 mogelijk te maken.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het materieel vast actief. Over terreinen en grond wordt niet afgeschreven. De gehanteerde activeringsgrens bedraagt € 500.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Categorie	Termijn
Terreinen	0 jaar
Gebouwdelen/verbouwingen	20 jaar
Kantoormeubilair	20 jaar
Schoolmeubilair	20 jaar
Inventaris en apparatuur	10 jaar
ICT	5 jaar
Leer- en hulpmiddelen	8 jaar

Investeringsubsidies

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

waardevermindering verantwoord. Het verlies als gevolg van de bijzondere waardevermindering wordt in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs. Een terugname van een bijzondere waardevermindering geschiedt tot maximaal de geamortiseerde kostprijs die zou zijn bepaald als geen sprake zou zijn geweest van een bijzondere waardevermindering.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden. Eventuele rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder de schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Algemene Reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de gerealiseerde baten en de werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen voor de jaarverslaglegging is het voor onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2019 en 2023 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijspand gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. Stichting Vrijescholen Ithaka maakt van deze overgangsregeling gebruik.

Voorziening ambtsjubileum

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea voor personeelsleden.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans en gemiddelde salarisstijging. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht. Bij het contant maken is een rente van 1% als disconteringsvoet gehanteerd.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is bepaald op basis van € 735 per FTE per jaareinde. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Sparen ADV

Deze voorziening is gevormd ter dekking van (mogelijke) aanwending van de door het personeel opgebouwde spaarverlof rechten. In de berekeningen is rekening gehouden met een verwachte opnamekans.

Onderhoudsvoorziening

Deze voorziening wordt gevormd ter dekking van groot planmatig onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van het exploitatieoverzicht gebracht. De meerjarenonderhoudsvoorziening is gevormd op basis van eigen dotaties en verminderd met uitgaven voor groot onderhoud.

Schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieoverzicht

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege ontvangen (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en overige overheidsbijdragen, alsmede de van derden ontvangen overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

De onderwijsinstelling heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen uit de regeling worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in het exploitatieoverzicht verantwoord.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen (indien relevant).

Ultimo 2022 en 2021 waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Ultimo 2021 was de beleidsdekkingsgraad van het ABP 102,8%. De beleidsdekkingsgraad eind 2022 is 118,6%. De overheid eist een beleidsdekkingsgraad van 104,2% of hoger. Hiermee voldoet de beleidsdekkingsgraad aan de minimale vereisten van de toezichthouder.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt

van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende ontvangen en betaalde rente-ontvangsten en -uitgaven van uitgegeven en ontvangen leningen en overige kredietfaciliteiten.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en vlottende effecten, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden.

Ontvangen en betaalde interest en ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

B2 Geconsolideerde balans per 31 december 2022

(na bestemming van het resultaat over 2022)

1	Activa	2022	2021
	Vaste activa		
<u>1.2</u>	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	487.350	418.550
1.2.2	Inventaris en apparatuur	1.349.200	1.217.500
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	233.100	203.350
1.2.4	In uitvoering	13.200	-
1.2	Materiële vaste activa	2.082.850	1.839.400
	Totaal vaste activa	2.082.850	1.839.400
	Vlottende activa		
<u>1.5</u>	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	32.380	1.040
1.5.2	Ministerie OCW	47.770	205.130
1.5.7	Overige vorderingen	88.760	76.620
1.5.8	Overlopende activa	99.830	78.960
1.5	Vorderingen	268.740	361.750
<u>1.7</u>	<u>Liquide middelen</u>		
1.7.1	Kassen	1.090	1.660
1.7.2	Banken	3.812.950	2.442.130
1.7	Liquide middelen	3.814.040	2.443.790
	Totaal vlottende activa	4.082.780	2.805.540
	Totaal activa	6.165.630	4.644.940
2	Passiva	2022	2021
<u>2.1</u>	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene Reserve	1.537.240	1.452.570
2.1.2	Bestemmingsreserve publiek	600.000	190.000
2.1.3	Bestemmingsreserve privaat	300.300	147.000
2.1	Eigen vermogen	2.437.540	1.789.570
<u>2.2</u>	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	198.240	162.260
2.2.3	Overige voorzieningen	563.590	565.940
2.2	Voorzieningen	761.830	728.200
<u>2.3</u>	<u>Langlopende schulden</u>		
2.3.5	Overige langlopende schulden	19.260	28.250
2.3	Langlopende schulden	19.260	28.250
<u>2.4</u>	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.2	Vooruitontvangen gelden	493.090	122.760
2.4.3	Crediteuren	270.441	217.960
2.4.4	Ministerie van OCW	788.710	243.980
2.4.7	Belastingen en premies soc.verz.	453.390	742.220
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	207.439	210.320
2.4.9	Overige kortlopende schulden	64.990	29.690
2.4.10	Overlopende passiva	668.940	531.990
2.4	Kortlopende schulden	2.947.000	2.098.920
	Totaal passiva	6.165.630	4.644.940

B3 Geconsolideerd exploitatieoverzicht 2022

3	Baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.1	Rijksbijdragen OCW	19.256.900	17.078.070	17.519.180
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	108.480	68.830	55.260
3.4	Baten werk in opdracht van derden	-	22.720	-
3.5	Overige baten	995.590	891.670	766.820
	Totaal baten	20.360.970	18.061.290	18.341.260
4	Lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.1	Personeelslasten	16.813.050	15.587.040	14.909.970
4.2	Afschrijvingen	260.310	223.460	216.110
4.3	Huisvestingslasten	1.276.350	1.288.130	1.209.110
4.4	Overige lasten	1.349.120	1.327.770	1.187.450
	Totaal lasten	19.698.830	18.426.400	17.522.640
	Saldo baten en lasten	662.140	365.110-	818.620
5	Financiële baten en lasten			
5.1	Financiële baten	-	-	50
5.5	Financiële lasten	14.170	10.900	13.800
	Saldo financiële baten en lasten	14.170-	10.900-	13.750-
	Totaal resultaat	647.970	376.010-	804.870

B4 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2022

Kasstroomoverzicht over 2022	Referentie	2022	2021
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo baten en lasten		662.140	818.620
Aanpassingen voor:			
- Afschrijvingen	4.2	260.310	216.110
- Mutaties voorzieningen	2.2	33.630	127.400
Veranderingen in vlottende middelen:			
- Vorderingen (-/-)	1.5	93.010	424.750
- Kortlopende schulden	2.4	848.080	528.620
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.897.170	2.115.500
- Ontvangen interest	5.1	-	50
- Betaalde interest (-/-)	5.5	14.170	13.800
		14.170-	13.750-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.883.000	2.101.750
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
(Des)investeringen materiële vaste activa (-/-)	1.2	503.760-	557.210-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		503.760-	557.210-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossing langlopende schulden (-/-)	2.3	8.990-	8.550-
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		8.990-	8.550-
Mutatie liquide middelen		1.370.250	1.535.990
Beginstand liquide middelen	1.7	2.443.790	907.800
Mutatie liquide middelen	1.7	1.370.250	1.535.990
Eindstand liquide middelen		3.814.040	2.443.790

B5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2022

1.2 Activa	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	Totaal
1.2 Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedr.middelen	In uitvoering en vooruitbet.	
Aanschafprijs	984.950	2.584.970	437.990	-	4.007.910
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	566.400	1.367.470	234.640	-	2.168.510
Stand per 1 januari 2019	418.550	1.217.500	203.350	-	1.839.400
Mutaties 2019					
Investerings	93.700	316.280	80.580	13.200	503.760
Afschrijvingen	24.900	184.580	50.830	-	260.310
Saldo	68.800	131.700	29.750	13.200	243.450
Aanschafprijs	1.078.650	2.901.250	518.570	13.200	4.511.670
Investeringsubsidies	-	-	-	-	-
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	591.300	1.552.050	285.470	-	2.428.820
Stand per 31 december 2019	487.350	1.349.200	233.100	13.200	2.082.850

1.5	Vlottende activa	2022	2021
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	32.380	1.040
	Ministerie van OCW	47.770	12.040
	Te vorderen personele bekostiging	-	193.090
1.5.2	Ministerie van OCW	47.770	205.130
	Overige vorderingen	88.760	76.620
1.5.7	Overige vorderingen	88.760	76.620
	Overlopende activa	25.950	29.770
	Vooruitbetaalde kosten	56.840	35.660
	Vooruitbetaalde huisvestingskosten	17.040	13.530
1.5.8	Overlopende activa	99.830	78.960
	Totaal vorderingen	268.740	361.750

De vorderingen per einde 2022 en 2021 een looptijd korter dan een jaar.

1.7	Liquide middelen	2022	2021
1.7	Liquide middelen		
1.7.1	Kassen	1.090	1.660
1.7.2	Banken	3.812.950	2.442.130
	Totaal liquide middelen	3.814.040	2.443.790

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderwijsinstelling.

2.1	Passiva	Mutaties 2022			Stand per 31-12-2022
		Saldo 1-1-2022	Bestemming resultaat	Overige mutaties	
2.1	Eigen vermogen				
2.1.1	Algemene Reserve	1.642.570	105.330-	-	1.537.240
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	-	600.000	-	600.000
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	147.000	153.300	-	300.300
	Totaal eigen vermogen	1.789.570	647.970	-	2.437.540

2.2	Vorzieningen	Stand per 1-1-2022	Mutaties 2022			Stand per 31-12-2022
			Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>					
	Voorziening jubilea	150.550	21.090	5.700	165.940	
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	11.710	20.590	-	32.300	
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>					
	Onderhoudsvoorziening	565.940	276.170	278.520	563.590	
	Totaal voorzieningen	728.200	317.850	284.220	761.830	

	Onderverdeling saldo per 31-12-2022		Stand per 31-12-2022
	< 1 jaar	> 1 jaar	
2.2.1 <i>Personeelsvoorzieningen</i>			
Voorziening jubilea	13.960	151.980	165.940
Voorziening duurzame inzetbaarheid	-	32.300	32.300
2.2.3 <i>Overige voorzieningen</i>			-
Onderhoudsvoorziening	505.210	58.380	563.590
Totaal	519.170	242.660	761.830

2.3 Langlopende schulden

	Mutaties 2022			Stand per 31-12-2022
	Stand per 1-1-2022	Verstrekte leningen	Aflossingen	
2.3.5 <i>Overige langlopende schulden</i>				
Greenfund Holland	28.250	-	8.990	19.260
Totaal langlopende schulden	28.250	-	8.990	19.260

2.4 Kortlopende schulden

	2022	2021
2.4.2 Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen	493.090	122.760
OHW		
2.4.3 Crediteuren	270.441	217.960
2.4.4 Ministerie van OCW *	788.710	243.980
Afdr. / inh. loonheffing	400.210	692.280
Afdr. / inh. Participatiefonds	-	610
Afdr. / inh. Vervangingsfonds	53.100	49.330
Afdr. / inh. Spaww	80	-
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	453.390	742.220
Afdr. / inh. ABP	207.439	210.320
2.4.8 Schulden terzake pensioenen	207.439	210.320
Overige kortlopende schulden	37.690	10.330
Netto salarissen	20.710	19.360
Inhouding voorschot	1.800-	-
Af te dragen btw	8.390	-
2.4.9 Overige kortlopende schulden	64.990	29.690
Overlopende passiva	84.350	47.700
Te betalen vakantie-uitkering	525.460	473.390
Te betalen bindingstoelage	59.130	-
Overige subsidies OCW/geoormerkt	-	10.900
2.4.10 Overlopende passiva	668.940	531.990
Totaal kortlopende schulden	2.947.000	2.098.920

De kortlopende schulden hebben per einde 2022 en 2021 een looptijd korter dan een jaar.

B6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)

Kopieercontracten

Er is sprake van een huurovereenkomst inzake kopieermachines. De hieruit voortvloeiende jaarlijkse verplichting voor alle scholen bedraagt circa € 136.174,- (incl. btw). De expiratedatum is 1-10-2025.

1. Kopieercontract Konica - Rudolf Steinerschool Alkmaar – einddatum 2024 (€ 2.614 per jaar)
2. Kopieercontract Veenman - de Sterrenzanger Oudorp – einddatum 28 februari 2026 (€ 3.043 per jaar)
3. Kopieercontract Veenman - Adriaan Roland Holtschool Bergen -einddatum 28 februari 2026 (€ 1.836 per jaar)
4. Kopieercontract Veenman - Rudolf Steinerschool Haarlem - einddatum 28 februari 2026 (€ 3.043 per jaar)
5. Kopieercontract Veenman - Vrije School Kennemerland Haarlem – einddatum 28 februari 2023 (€ 3.043 per jaar)
6. Kopieercontract Konica - De Toermalijn Hillegom – einddatum 2024 (€ 2.121 per jaar)
7. Kopieercontract Ricoh - Parcivalschool Hoorn – einddatum mei 2023 (€ 3.605 per jaar)
8. Kopieercontract Konica - De Waterlandsschool Purmerend – einddatum 2024 (€ 2.309 per jaar)
9. Kopieercontract Veenman - Vrije School Zaanstreek Zaandam – einddatum 28 februari 2023 (€ 1.584 per jaar)
10. Kopieercontract Veenman - Kleverpark Haarlem – einddatum 28 februari 2023 (€ 2.606 per jaar)
11. Kopieercontract Veenman - Vrijeschool Castricum – einddatum 28 februari 2023 (€ 1.584 per jaar)
12. Kopieercontract Veenman - De Lindeboom Haarlem – einddatum 28 februari 2023 (€3.294 per jaar)
13. Kopieercontract Konica - Stafbureau Ithaka – einddatum 2024 (€ 1.086 per jaar)

Duurzame inzetbaarheid

In de CAO PO zijn afspraken gemaakt over het opnemen van verlof voor duurzame inzetbaarheid.

Medewerkers hebben recht op een basisbudget van 40 uur. Daarnaast is vanaf 57 jaar het sparen van ouderenvlof mogelijk.

Uit inventarisatie blijkt dat er elf medewerkers zijn die gebruik maken van sparen met betrekking tot duurzame inzetbaarheid.

Aangezien er over het kalenderjaar 2022 wordt gespaard is er per ultimo 2022 een voorziening gevormd.

Bezwaar beschikkingen ministerie

Schoolbesturen zijn bij overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/2023. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 759.350. Voorzichtigheidshalve is dit bedrag niet als vordering op de balans per 31 december 2022 opgenomen. De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts “een boekhoud-technische correctie is aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging”. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties. Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 230 school-, besturen juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met ruim 220 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog en is niet bekend wanneer hierin uitspraak volgt.

B7 Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening over 2022

3	Baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.1	<u>Rijksbijdragen OCW</u>			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	18.460.660	17.242.000	16.237.090
3.1.2	Overige subsidies OCW	90.890	757.330-	625.560
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	705.350	593.400	656.530
	Totaal	19.256.900	17.078.070	17.519.180
	<i>Specificatie</i>			
3.1.1	<i>Rijksbijdragen OCW</i>			
	Rijksbijdragen personeel OCW	16.317.740	15.144.770	14.221.190
	Rijksbijdragen materieel OCW	2.142.920	2.097.230	2.015.900
	Totaal	18.460.660	17.242.000	16.237.090
3.1.2	<i>Overige subsidies OCW</i>			
	Geormerkte subsidies	39.450	-	327.950
	Niet-geormerkte subsidies	51.440	757.330-	297.610
	Totaal	90.890	757.330-	625.560
3.1.4	<i>Af: Inkomensoverdrachten</i>			
	Doorbetalingen rijksbijdragen SWV	705.350	593.400	656.530
	Totaal	705.350	593.400	656.530
3.2	<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>			
		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen	108.480	63.000	55.260
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	-	5.830	-
	Totaal	108.480	68.830	55.260
3.4	<u>Baten werk in opdracht van derden</u>			
		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.4.3	Overige	-	22.720	-
	Totaal	-	22.720	-
3.5	<u>Overige baten</u>			
		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.5.1	Verhuur	172.620	147.800	146.670
3.5.2	Detachering personeel	66.050	25.000	58.940
3.5.3	Schenking	-	2.000	-
3.5.5	Ouderbijdragen	697.990	703.870	515.900
3.5.6	Overige	58.930	13.000	45.310
	Totaal	995.590	891.670	766.820

4	Lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.1	Personeelslasten			
4.1.1	Lonen en salarissen	16.255.600	14.775.940	14.569.120
4.1.2	Overige personele lasten	1.096.660	1.022.600	1.033.300
4.1.3	Af: uitkeringen	539.210-	211.500-	692.450-
	Totaal	16.813.050	15.587.040	14.909.970

Uitsplitsing

4.1.1	<i>Lonen en salarissen</i>			
	Brutolonen en salarissen	11.930.710	10.495.330	10.377.350
	Sociale lasten	2.576.760	2.580.280	2.465.050
	Pensioenpremies	1.748.130	1.700.330	1.726.720
	Totaal	16.255.600	14.775.940	14.569.120
4.1.2	<i>Overige personele lasten</i>			
	Reiskosten (woon- werkverkeer)	67.670	49.350	51.200
	Dienstreizen	32.530	32.100	18.800
	Gratificaties	5.710	600	4.500
	Verhuiskosten	5.090	-	-
	Personeel niet in loondienst	333.840	337.500	320.700
	Vrijwilligersvergoeding	28.930	34.600	28.800
	Onderzoeken/begeleidingsdienst	36.900	43.500	39.900
	Dotatie personele voorzieningen	41.680	13.000	32.230
	Scholing	363.900	300.550	349.200
	Personeels- en arbeidsmarktbeleid	94.830	30.400	77.000
	Arbo-dienstverlening	40.160	61.250	71.800
	Attenties	-	1.500	-
	Professionalisering	-	2.500	-
	Overige	45.420	115.750	39.170
	Totaal	1.096.660	1.022.600	1.033.300

Er heeft bezoldiging plaatsgevonden conform artikel 383 lid 1 BW. Voor een specificatie van het bedrag zie bijlage B11.

Gemiddeld aantal FTE's	2022	2021
- Directie	12,49	12,85
- Onderwijzend Personeel	146,88	142,99
- Onderwijs Ondersteunend Personeel	42,43	35,35
	201,80	191,19

4.2	Afschrijvingen	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.2.2	Gebouwen	24.900	16.460	18.100
4.2.3	Inventaris en apparatuur	184.580	166.120	156.370
4.2.5	Leermiddelen	50.830	40.880	41.640
	Totaal	260.310	223.460	216.110

4.3	<u>Huisvestingslasten</u>	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.3.1	Huur	131.230	144.300	154.720
4.3.3	Onderhoud	113.890	136.500	89.820
4.3.4	Energie en water	242.070	242.110	199.390
4.3.5	Schoonmaakkosten	399.460	393.100	389.240
4.3.6	Heffingen	13.750	19.450	11.690
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorzieningen	276.170	276.170	276.170
4.3.8	Overige huisvestingslasten	99.780	76.500	88.080
	Totaal	1.276.350	1.288.130	1.209.110

4.4	<u>Overige lasten</u>	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.4.1	Administratie en beheerslasten	484.290	538.830	463.180
4.4.2	Inventaris en apparatuur	221.240	165.500	171.850
4.4.4	Overige	643.590	623.440	552.420
	Totaal	1.349.120	1.327.770	1.187.450

Uitsplitsing

4.4.1	<i>Administratie en beheerslasten</i>			
	Administratie- en advieskosten	210.590	206.000	200.640
	Accountantskosten *	22.050	15.000	26.670
	Kantoorbenodigdheden	9.930	9.830	6.750
	Reis- en verblijfkosten	1.620	1.350	520
	Telefoonkosten	9.390	12.030	9.880
	Portokosten	3.610	4.650	2.800
	Overige beheerslasten	214.820	289.970	211.750
	Juridische ondersteuning	12.280	-	4.170
	Totaal	484.290	538.830	463.180

* *Specificatie honorarium accountant*

	- onderzoek jaarrekening	22.050	15.000	26.670
	Accountantskosten	22.050	15.000	26.670

4.4.2	<i>Inventaris en apparatuur</i>			
	Inventaris en apparatuur	41.140	20.450	25.500
	ICT-verbruikskosten	17.350	32.550	14.070
	ICT-licenties	162.750	112.500	132.280
	Totaal	221.240	165.500	171.850

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.4.4 Overige			
Wervingskosten	1.860	5.150	2.020
Representatiekosten	11.420	10.000	10.260
Schoolse activiteiten	62.830	53.000	41.000
Muziek/Toneel/Jaarfeest	36.520	21.750	7.500
Voeding kleuterklassen	4.450	13.520	760
Klassenbudget	470	4.850	1.190
Huishoudelijke uitgaven	-	2.400	-
Buitenschoolse activiteiten	5.900	5.750	2.240
PR/Schoolkrant	13.860	18.540	9.050
Kosten TSO/BSO	680	200	320
Verzekeringen	11.720	18.350	12.990
Abonnementen	75.450	80.750	81.590
Medezeggenschapsraad	4.700	4.750	3.620
GMR	3.350	3.400	3.040
Ouderraad	-	100	-
Verbruiksmateriaal onderwijs	304.550	283.000	271.650
Handwerk materiaal	13.620	12.000	17.500
Handenarbeid	7.800	5.080	5.490
Euritmie	2.000	4.700	5.080
IB/RT Materiaal	4.490	15.300	2.140
Kopieerkosten	77.920	60.850	74.980
Totaal	643.590	623.440	552.420

5.1 Financiële baten

Rentebaten	-	-	50
Totaal	-	-	50

De rentebaten zijn de renten van de spaarrekening en rekeningcourant.

5.5 Financiële lasten

Rente- en bankkosten	14.170	10.900	13.800
Totaal	14.170	10.900	13.800

De rente- en bankkosten bestaan hoofdzakelijk uit de in rekening gebrachte kosten van het aanhouden van een spaarrekening en rekening-courant.

Stichting Vrije Scholen Ithaka

Enkelvoudige jaarrekening 2022

B2 Balans per 31 december 2022

(na bestemming van het resultaat over 2022)

1	Activa	2022	2021
	Vaste activa		
<u>1.2</u>	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	487.350	418.550
1.2.2	Inventaris en apparatuur	1.341.500	1.217.500
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	233.100	203.350
1.2.4	In uitvoering	13.200	-
1.2	Materiële vaste activa	2.075.150	1.839.400
	Totaal vaste activa	2.075.150	1.839.400
	Vlottende activa		
<u>1.5</u>	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	32.380	1.040
1.5.2	Ministerie OCW	47.770	205.130
1.5.3	Verbonden partijen	25.000	-
1.5.7	Overige vorderingen	88.760	76.620
1.5.8	Overlopende activa	96.480	78.960
1.5	Vorderingen	290.390	361.750
<u>1.7</u>	<u>Liquide middelen</u>		
1.7.1	Kassen	1.090	1.660
1.7.2	Banken	3.784.490	2.442.130
1.7	Liquide middelen	3.785.580	2.443.790
	Totaal vlottende activa	4.075.970	2.805.540
	Totaal activa	6.151.120	4.644.940

2	Passiva	2022	2021
<u>2.1</u>	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene Reserve	1.537.240	1.642.570
2.1.2	Bestemmingsreserve publiek	600.000	-
2.1.3	Bestemmingsreserve privaat	302.000	147.000
2.1	Eigen vermogen	2.439.240	1.789.570
<u>2.2</u>	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	198.240	162.260
2.2.3	Overige voorzieningen	563.590	565.940
2.2	Voorzieningen	761.830	728.200
<u>2.3</u>	<u>Langlopende schulden</u>		
2.3.5	Overige langlopende schulden	19.260	28.250
2.3	Langlopende schulden	19.260	28.250

2	Passiva	2022	2021
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.2	Vooruitontvangen gelden	493.090	122.760
2.4.3	Crediteuren	268.880	217.960
2.4.4	Ministerie van OCW	788.710	243.980
2.4.7	Belastingen en premies soc.verz.	450.610	742.220
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	204.880	210.320
2.4.9	Overige kortlopende schulden	64.990	29.690
2.4.10	Overlopende passiva	<u>659.630</u>	<u>531.990</u>
2.4	Kortlopende schulden	2.930.790	2.098.920
Totaal passiva		<u>6.151.120</u>	<u>4.644.940</u>

B3 Exploitatieoverzicht 2022

3	Baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.1	Rijksbijdragen OCW	19.256.900	17.078.070	17.519.180
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	108.480	68.830	55.260
3.4	Baten werk in opdracht van derden	-	22.720	-
3.5	Overige baten	918.300	768.800	766.820
	Totaal baten	20.283.680	17.938.420	18.341.260
4	Lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.1	Personeelslasten	16.756.540	15.520.700	14.909.970
4.2	Afschrijvingen	259.950	223.460	216.110
4.3	Huisvestingslasten	1.273.780	1.286.880	1.209.110
4.4	Overige lasten	1.329.570	1.307.180	1.187.450
4.5	Doorbetalingen aan schoolbesturen	-	-	-
	Totaal lasten	19.619.840	18.338.220	17.522.640
	Saldo baten en lasten	663.840	399.800-	818.620
5	Financiële baten en lasten			
5.1	Financiële baten	-	-	50
5.5	Financiële lasten	14.170	10.900	13.800
	Saldo financiële baten en lasten	14.170-	10.900-	13.750-
	Totaal resultaat	649.670	410.700-	804.870

B4 Kasstroomoverzicht over 2022

Kasstroomoverzicht over 2022		Referentie	2022	2021
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten			663.840	818.620
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	4.2		259.950	216.110
- Mutaties voorzieningen	2.2		33.630	127.400
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen (-/-)	1.5		71.360	424.750
- Kortlopende schulden	2.4		831.870	528.620
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties			1.860.650	2.115.500
- Ontvangen interest	5.1		-	50
- Betaalde interest (-/-)	5.5		14.170	13.800
			14.170-	13.750-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			1.846.480	2.101.750
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
(Des)investeringen materiële vaste activa (-/-)	1.2		495.700-	557.210-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			495.700-	557.210-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden (-/-)	2.3		8.990-	8.550-
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			8.990-	8.550-
Mutatie liquide middelen			1.341.790	1.535.990
Beginstand liquide middelen	1.7		2.443.790	907.800
Mutatie liquide middelen	1.7		1.341.790	1.535.990
Eindstand liquide middelen			3.785.580	2.443.790

B5 Toelichting op de balans per 31 december 2022

1	Activa	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	Totaal
1.2	Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedr.middelen	In uitvoering en vooruitbet.	
	Aanschafprijs	984.950	2.584.970	437.990	-	4.007.910
	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	566.400	1.367.470	234.640	-	2.168.510
	Stand per 1 januari 2022	418.550	1.217.500	203.350	-	1.839.400
	Mutaties 2022					
	Investerings	93.700	308.220	80.580	13.200	495.700
	Afschrijvingen	24.900	184.220	50.830	-	259.950
	Saldo mutaties	68.800	124.000	29.750	13.200	235.750
	Aanschafprijs	1.078.650	2.893.190	518.570	13.200	4.503.610
	Investeringsubsidies	-	-	-	-	-
	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	591.300	1.551.690	285.470	-	2.428.460
	Stand per 31 december 2022	487.350	1.341.500	233.100	13.200	2.075.150

1	Flottende activa	2022	2021
1.5	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	32.380	1.040
	Ministerie van OCW	47.770	12.040
	Te vorderen personele bekostiging	-	193.090
1.5.2	Ministerie van OCW	47.770	205.130
1.5.3	Verbonden partijen	25.000	-
	Overige vorderingen	88.760	76.620
1.5.7	Overige vorderingen	88.760	76.620
	Overlopende activa	22.600	29.770
	Vooruitbetaalde kosten	56.840	35.660
	Vooruitbetaalde huisvestingskosten	17.040	13.530
1.5.8	Overlopende activa	96.480	78.960
	Totaal vorderingen	290.390	361.750

De vorderingen hebben per einde 2022 en 2021 een looptijd korter dan een jaar.

1.7	Liquide middelen	2022	2021
1.7.1	Kassen	1.090	1.660
1.7.2	Banken	3.784.490	2.442.130
	Totaal liquide middelen	3.785.580	2.443.790

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderwijsinstelling.

2	Passiva	Mutaties 2022			Stand per 31-12-2022
		Saldo 1-1-2022	Bestemming resultaat	Overige mutaties	
2.1	<u>Eigen vermogen</u>				
2.1.1	Algemene Reserve	1.642.570	105.330-	-	1.537.240
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	-	600.000	-	600.000
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	147.000	155.000	-	302.000
	Totaal eigen vermogen	1.789.570	649.670	-	2.439.240

2.2	<u>Vorzieningen</u>	Stand per 1-1-2022	Mutaties 2022			Stand per 31-12-2022
			Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>					
	Voorziening jubilea	150.550	21.090	5.700	-	165.940
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	11.710	20.590	-	-	32.300
		162.260	41.680	5.700	-	198.240
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>					
	Onderhoudsvoorziening	565.940	276.170	278.520	-	563.590
		565.940	276.170	278.520	-	563.590
	Totaal voorzieningen	728.200	317.850	284.220	-	761.830

	Onderverdeling saldo per 31-12-2022		Stand per 31-12-2022
	< 1 jaar	> 1 jaar	
2.2.1 <i>Personeelsvoorzieningen</i>			
Voorziening jubilea	13.960	151.980	165.940
Voorziening duurzame inzetbaarheid	-	32.300	32.300
2.2.3 <i>Overige voorzieningen</i>			-
Onderhoudsvoorziening	505.210	58.380	563.590
Totaal	519.170	242.660	761.830

2.3 <u>Langlopende schulden</u>	Mutaties 2022			Stand per 31-12-2022
	Stand per 1-1-2022	Verstrekte leningen	Aflossingen	
2.3.5 <i>Overige langlopende schulden</i>				
Greenfund Holland	28.250	-	8.990	19.260
Totaal langlopende schulden	28.250	-	8.990	19.260

2.4 <u>Kortlopende schulden</u>	2022	2021
2.4.2 Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen OHW	493.090	122.760
2.4.3 Crediteuren	268.880	217.960
2.4.4 Ministerie van OCW *	788.710	243.980
Afdr. / inh. loonheffing	397.510	692.280
Afdr. / inh. Participatiefonds	-	610
Afdr. / inh. Vervangingsfonds	53.100	49.330
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	450.610	742.220
Afdr. / inh. ABP	204.880	210.320
2.4.8 Schulden terzake pensioenen	204.880	210.320
Overige kortlopende schulden	37.690	10.330
Netto salarissen	20.710	19.360
Inhouding voorschot	1.800-	-
Af te dragen btw	8.390	-
2.4.9 Overige kortlopende schulden	64.990	29.690
Overlopende passiva	78.450	47.700
Te betalen vakantie-uitkering	522.050	473.390
Te betalen bindingstoelage	59.130	-
Overige subsidies OCW/geoormerkt	-	10.900
2.4.10 Overlopende passiva	659.630	531.990
Totaal kortlopende schulden	2.930.790	2.098.920

De kortlopende schulden hebben per einde 2022 en 2021 een looptijd korter dan een jaar.

Model G. Verantwoording subsidies

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Datum	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Subsidie Zij-instroom 2020	2020/2/1731951		N
Subsidie Zij-instroom 2021	2021/2/17333824		N
Subsidie Zij-instroom 2022	1255022-1		N
Studieverlof 2021	2021/2/17335626		N
Studieverlof 2021	2021/2/17152412		N
Studieverlof 2022	1279073-1		N
Studieverlof 2022	1278636-1/133720		N
Studieverlof 2022	1278636-1/131937		N
Studieverlof 2022	1278925-1		N
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden 2022	VBV22-PO-2620		N
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden 2022	VBV22-PO-2634		N

B6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans bijkende rechten (actief)

Kopieercontracten

Er is sprake van een huurovereenkomst inzake kopieermachines. De hieruit voortvloeiende jaarlijkse verplichting voor alle scholen bedraagt circa € 136.174,- (incl. btw). De expiratedatum is 1-10-2025.

1. Kopieercontract Konica - Rudolf Steinerschool Alkmaar – einddatum 2024 (€ 2.614 per jaar)
2. Kopieercontract Veenman - de Sterrenzanger Oudorp – einddatum 28 februari 2026 (€ 3.043 per jaar)
3. Kopieercontract Veenman - Adriaan Roland Holtschool Bergen – einddatum 28 februari 2026 (€ 1.836 per jaar)
4. Kopieercontract Veenman - Rudolf Steinerschool Haarlem - einddatum 28 februari 2026 (€ 3.043 per jaar)
5. Kopieercontract Veenman - Vrije School Kennemerland Haarlem – einddatum 28 februari 2023 (€ 3.043 per jaar)
6. Kopieercontract Konica - De Toermalijn Hillegom – einddatum 2024 (€ 2.121 per jaar)
7. Kopieercontract Ricoh - Parcivalschool Hoorn – einddatum mei 2023 (€ 3.605 per jaar)
8. Kopieercontract Konica - De Waterlandschool Purmerend – einddatum 2024 (€ 2.309 per jaar)
9. Kopieercontract Veenman - Vrije School Zaanstreek Zaandam – einddatum 28 februari 2023 (€ 1.584 per jaar)
10. Kopieercontract Veenman - Kleverpark Haarlem – einddatum 28 februari 2023 (€ 2.606 per jaar)
11. Kopieercontract Veenman - Vrijeschool Castricum – einddatum 28 februari 2023 (€ 1.584 per jaar)
12. Kopieercontract Veenman - De Lindeboom Haarlem – einddatum 28 februari 2023 (€ 3.294 per jaar)
13. Kopieercontract Konica - Stafbureau Ithaka – einddatum 2024 (€ 1.086 per jaar)

Duurzame inzetbaarheid

In de CAO PO zijn afspraken gemaakt over het opnemen van verlof voor duurzame inzetbaarheid.

Medewerkers hebben recht op een basisbudget van 40 uur. Daarnaast is vanaf 57 jaar het sparen van ouderenverlof mogelijk.

Uit inventarisatie blijkt dat er elf medewerkers zijn die gebruik maken van sparen met betrekking tot duurzame inzetbaarheid.

Aangezien er over het kalenderjaar 2022 wordt gespaard is er per ultimo 2022 een voorziening gevormd.

Bezwaar beschikkingen ministerie

Schoolbesturen zijn bij overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/2023. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 759.350. Voorzichtigheidshalve is dit bedrag niet als vordering op de balans per 31 december 2022 opgenomen. De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts “een boekhoud-technische correctie is aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging”. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties. Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 230 school-, besturen juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met ruim 220 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog en is niet bekend wanneer hierin uitspraak volgt.

B7 Toelichting op de exploitatierekening over 2022

3	Baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.1	<u>Rijksbijdragen OCW</u>			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	18.460.660	17.242.000	16.237.090
3.1.2	Overige subsidies OCW	90.890	757.330-	625.560
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	705.350	593.400	656.530
	Totaal	19.256.900	17.078.070	17.519.180
	<i>Specificatie</i>			
3.1.1	<i>Rijksbijdragen OCW</i>			
	Rijksbijdragen personeel OCW	16.317.740	15.144.770	14.221.190
	Rijksbijdragen materieel OCW	2.142.920	2.097.230	2.015.900
	Totaal	18.460.660	17.242.000	16.237.090
3.1.2	<i>Overige subsidies OCW</i>			
	Geormerkte subsidies	39.450	-	327.950
	Niet-geormerkte subsidies	51.440	757.330-	297.610
	Totaal	90.890	757.330-	625.560
3.1.4	<i>Af: Inkomensoverdrachten</i>			
	Doorbetalingen rijksbijdragen SWV	705.350	593.400	656.530
	Totaal	705.350	593.400	656.530
3.2	<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>			
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen	108.480	63.000	55.260
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	-	5.830	-
	Totaal	108.480	68.830	55.260
3.4	<u>Baten werk in opdracht van derden</u>			
3.4.3	Overige	-	22.720	-
	Totaal	-	22.720	-
3.5	<u>Overige baten</u>			
3.5.1	Verhuur	177.440	147.800	146.670
3.5.2	Detachering personeel	78.230	25.000	58.940
3.5.3	Schenking	-	2.000	-
3.5.5	Ouderbijdragen	603.700	581.000	515.900
3.5.6	Overige	58.930	13.000	45.310
	Totaal	918.300	768.800	766.820

4	Lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.1	<u>Personeelslasten</u>			
4.1.1	Lonen en salarissen	16.203.160	14.719.650	14.569.120
4.1.2	Overige personele lasten	1.092.590	1.012.550	1.033.300
4.1.3	Af: uitkeringen	539.210-	211.500-	692.450-
	Totaal	16.756.540	15.520.700	14.909.970

Uitsplitsing

4.1.1	<i>Lonen en salarissen</i>			
	Brutolonen en salarissen	11.889.760	10.439.040	10.377.350
	Sociale lasten	2.568.740	2.580.280	2.465.050
	Pensioenpremies	1.744.660	1.700.330	1.726.720
	Totaal	16.203.160	14.719.650	14.569.120
4.1.2	<i>Overige personele lasten</i>			
	Reiskosten (woon- werkverkeer)	67.380	49.350	51.200
	Dienstreizen	32.530	32.100	18.800
	Gratificaties	5.710	600	4.500
	Verhuiskosten	5.090	-	-
	Personeel niet in loondienst	330.430	327.500	320.700
	Vrijwilligersvergoeding	28.930	34.600	28.800
	Onderzoeken/begeleidingsdienst	36.900	43.500	39.900
	Dotatie personele voorzieningen	41.680	13.000	32.230
	Scholing	363.900	300.550	349.200
	Personeels- en arbeidsmarktbeleid	94.460	30.350	77.000
	Arbo-dienstverlening	40.160	61.250	71.800
	Attenties	-	1.500	-
	Professionalisering	-	2.500	-
	Overige	45.420	115.750	39.170
	Totaal	1.092.590	1.012.550	1.033.300

Er heeft bezoldiging plaatsgevonden conform artikel 383 lid 1 BW. Voor een specificatie van het bedrag zie bijlage B11.

Gemiddeld aantal FTE's	2022	2021
- Directie	12,49	12,85
- Onderwijzend Personeel	144,53	142,99
- Onderwijs Ondersteunend Personeel	42,43	35,37
	199,45	191,21

4.2	<u>Afschrijvingen</u>	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.2.2	Gebouwen	24.900	16.460	18.100
4.2.3	Inventaris en apparatuur	184.220	166.120	156.370
4.2.5	Leermiddelen	50.830	40.880	41.640
	Totaal	259.950	223.460	216.110

4.3 Huisvestingslasten

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.3.1 Huur	131.230	144.300	154.720
4.3.3 Onderhoud	113.890	136.500	89.820
4.3.4 Energie en water	240.080	242.110	199.390
4.3.5 Schoonmaakkosten	398.880	393.100	389.240
4.3.6 Heffingen	13.750	19.450	11.690
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorzieningen	276.170	276.170	276.170
4.3.8 Overige huisvestingslasten	99.780	75.250	88.080
Totaal	1.273.780	1.286.880	1.209.110

4.4 Overige lasten

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.4.1 Administratie en beheerslasten	470.080	533.700	463.180
4.4.2 Inventaris en apparatuur	220.650	164.250	171.850
4.4.4 Overige	638.840	609.230	552.420
Totaal	1.329.570	1.307.180	1.187.450

*Uitsplitsing***4.4.1 Administratie en beheerslasten**

Administratie- en advieskosten	210.590	206.000	200.640
Accountantskosten *	17.550	15.000	26.670
Kantoorbenodigheden	9.930	9.700	6.750
Reis- en verblijfkosten	1.620	1.350	520
Telefoonkosten	9.290	12.030	9.880
Portokosten	3.610	4.650	2.800
Overige beheerslasten	205.210	284.970	211.750
Juridische ondersteuning	12.280	-	4.170
Totaal	470.080	533.700	463.180

* *Specificatie honorarium accountant*

- onderzoek jaarrekening	17.550	15.000	26.670
Accountantskosten	17.550	15.000	26.670

4.4.2 Inventaris en apparatuur

Inventaris en apparatuur	40.780	19.200	25.500
ICT-verbruikskosten	17.140	32.550	14.070
ICT-licenties	162.730	112.500	132.280
Totaal	220.650	164.250	171.850

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.4.4 Overige			
Wervingskosten	1.860	5.150	2.020
Representatiekosten	11.420	10.000	10.260
Schoolse activiteiten	62.830	53.000	41.000
Muziek/Toneel/Jaarfeest	36.520	21.750	7.500
Voeding kleuterklassen	600	1.850	760
Klassenbudget	470	4.850	1.190
Huishoudelijke uitgaven	-	2.400	-
Buitenschoolse activiteiten	5.900	5.750	2.240
PR/Schoolkrant	13.390	18.500	9.050
Kosten TSO/BSO	330	200	320
Verzekeringen	11.720	17.350	12.990
Abonnementen	75.370	79.250	81.590
Medezeggenschapsraad	4.700	4.750	3.620
GMR	3.350	3.400	3.040
Ouderraad	-	100	-
Verbruiksmateriaal onderwijs	304.550	283.000	271.650
Handwerkmateriaal	13.620	12.000	17.500
Handenarbeid	7.800	5.080	5.490
Euritmie	2.000	4.700	5.080
IB/RT Materiaal	4.490	15.300	2.140
Kopieerkosten	77.920	60.850	74.980
Totaal	638.840	609.230	552.420

5.1 Financiële baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Rentebaten	-	-	50
Totaal	-	-	50

De rentebaten zijn de renten van de spaarrekening en rekeningcourant.

5.5 Financiële lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Rente- en bankkosten	14.170	10.900	13.800
Totaal	14.170	10.900	13.800

De rente- en bankkosten bestaan hoofdzakelijk uit de in rekening gebrachte kosten van het aanhouden van een spaarrekening en rekening-courant.

B8 (Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo

Het exploitatieresultaat over het jaar 2022 bedraagt € 649.670 positief.

Het bestuur heeft besloten het exploitatieresultaat als volgt te verdelen en toe te voegen aan de volgende reserves:

Reserves	Stand 1-1-2022	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2022
Algemene Reserve	1.642.570	105.330-	-	1.537.240
Bestemmingsreserve NPO (publiek)	-	600.000	-	600.000
Bestemmingsreserve (privaat)	147.000	155.000	-	302.000
Totaal reserves	1.789.570	649.670	-	2.439.240

B9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die aanleiding geven hier te worden vermeld.

B10 Overzicht verbonden partijen

Beslissende zeggenschap (stichting of vereniging)

Naam	Stichting Kinderopvang Ithaka
Juridische vorm	Stichting
Code activiteiten	0
Statutaire zetel	Haarlem
Eigen vermogen 31 december 2022	(1.700,00)
Resultaat 2022	(1.700,00)
Verklaring art.2:403 BW	Nee
Consolidatie	Ja
Deelname %	100,0%

WNT-verantwoording 2022 Ithaka

De WNT is van toepassing op Ithaka.

Het voor Ithaka toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 154.000 (bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse C) met een totaal aan complexiteitspunten van 8, nader gespecificeerde als volgt:

- Baten	4
- Leerlingen	3
- Onderwijssoorten	<u>1</u>
Totaal	8

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	M.S. van Wijnen	
Functiegegevens	Bestuurder	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01	31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0000	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	112.843
Beloningen betaalbaar op termijn	€	22.476
<i>Subtotaal</i>	€	135.319
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	154.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	€	-
Totale bezoldiging	€	135.319

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	M.S. van Wijnen	
Functiegegevens	Bestuurder	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01	31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0000	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	101.791,25
Beloningen betaalbaar op termijn	€	20.575,08
Subtotaal	€	122.366
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	149.000
Totale bezoldiging	€	122.366

Voor elke hierboven vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post 'Overige vorderingen'.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2022

bedragen x € 1	N. de Schrijver	M. Fortuin		A. Gottenbos	W. Immink	F. Kleemans	R. van Duuren	E. Steenbakkers
Functiegegevens	N.v.t.	Voorzitter		N.v.t.	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 31-12
Bezoldiging								
Totale bezoldiging	€	-	€ 11.550,00	€	-	€ 7.700,00	€ 7.700,00	€ 7.700,00
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	-	€ 32.400,00	€	-	€ 21.600,00	€ 21.600,00	€ 21.600,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	€	-	€ -	€	-	€ -	€ -	€ -
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021

bedragen x € 1	N. de Schrijver	M. Fortuin	M. Fortuin	A. Gottenbos	W. Immink	F. Kleemans	R. van Duuren	E. Steenbakkers
Functiegegevens	Voorzitter	Vice voorzitter	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 31-08	01-01 31-08	31-08 31-12	01-01 31-08	01-01 31-12	01-01 31-12	01-09 31-12	01-09 31-12
Bezoldiging								
Totale bezoldiging	€	9.015,00	€ -	€ 9.355,00	€ 4.967,00	€ 7.450,00	€ 7.450,00	€ 2.483,00
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	14.900,00	€ 9.933,33	€ 7.450,00	€ 14.900,00	€ 14.900,00	€ 14.900,00	€ 4.966,67

Voor elke hierboven vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post 'Overige vorderingen'.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

C Overige gegevens

C1   Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Vrijescholen Ithaka

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening 2022 van Stichting Vrijescholen Ithaka te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Vrijescholen Ithaka per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- Zijn de in deze geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

De geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022.
2. De geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Vrijescholen Ithaka zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening in overeenstemming met de Regelgeving jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.3.1. Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Eshuis REGISTERACCOUNTANTS

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 20 juni 2023

Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend

drs. P.J.M. Snijders RA